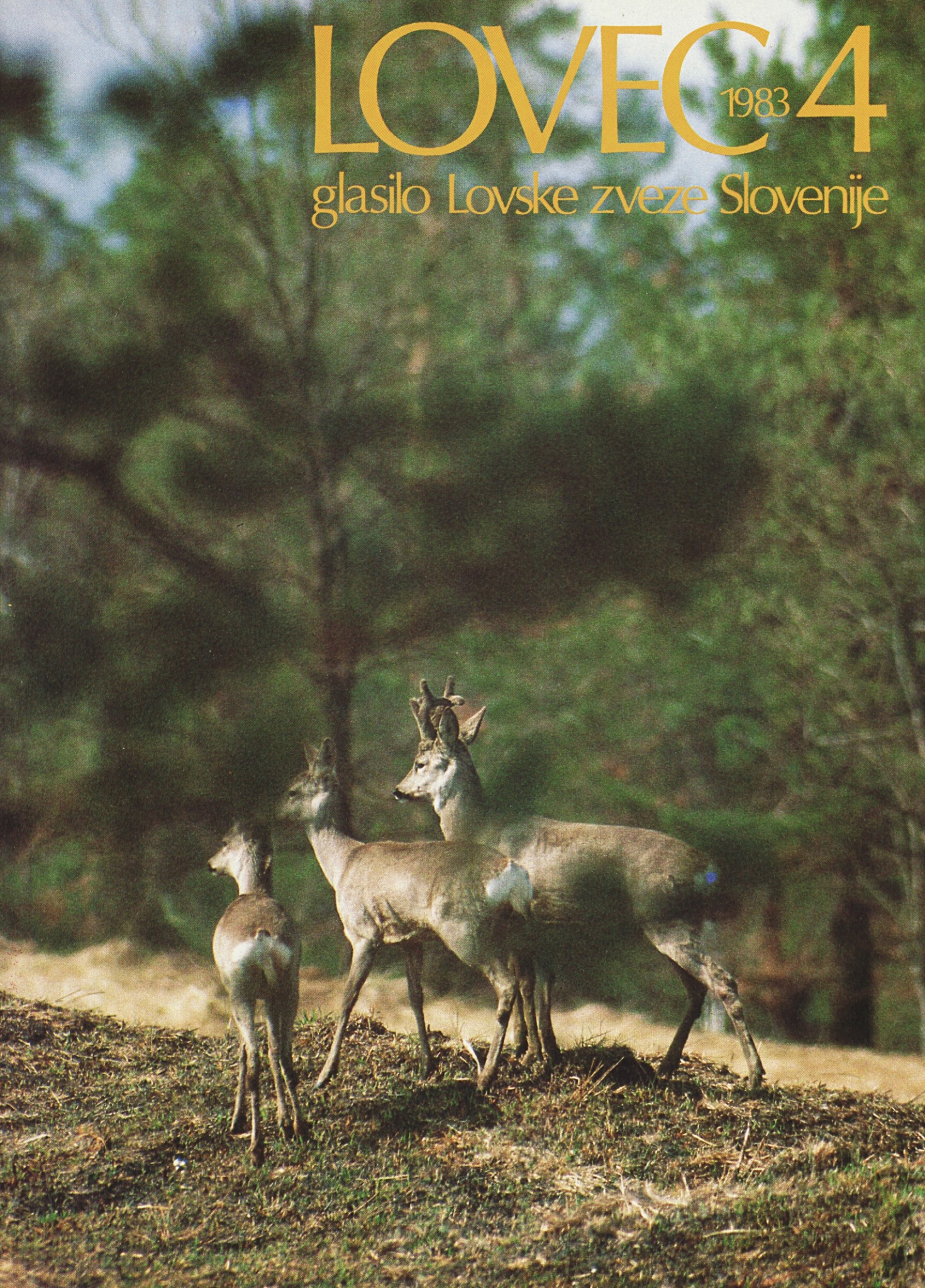

LOVEC¹⁹⁸³4

glasilo Lovske zveze Slovenije

LOVEC

glasilo
Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo

letnik LXVI. št. 4

april—mali traven 1983

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik Borut Ingolič

Odgovorni urednik Boris Leskovic
Ivan Božič, France Cvenkel, Branko
Galjot, Jelo Gašperšič, Vitomir
Mikuletič, Vinko Opalk, Polona
Terčelj, Veljko Varičak.

Lektor in korektor Sončika Lorenci

Tajnica uredništva Magda Vetrih

Lovce izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide v začetku
leta, v januarju.

Ta številka je izšla v 21 900 izvodih.

Po mnenju Republiškega sekretariata
za kulturo in prosveto SRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.

Letni prispevek zveze lovskih družen

po članu lovske družine Lovski zvezi
Slovenije, v katerem je vračunana tudi
naročnina za glasilo LOVEC za leto 1983,
je 570 din (od tega za glasilo Lovce
350,50 din).

Za druge naročnike

je letna naročnina 360 din, za inozemstvo
750 din. Posamezen izvod revije je 35 din.
Naročnino je treba plačati vnaprej
na žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo pošiljajte

Uredništvu glasila LOVEC,
Župančičeva 9 — p. p. 505,

61001 Ljubljana.

Telefon (061) 214 948.

Nenaročenih rokopisov in slik
ne vračamo.

Cene malim oglašom:

do 15 besed 134 din, od 15 do 25 besed
160 din, od 25 do 30 besed 340 din.

Za vsako nadaljnjo besedo 10 din.

Za člane lovskih organizacij
v SR Sloveniji velja polovična cena.

Male oglase je treba plačati vnaprej
na žiro račun

Lovske zveze Slovenije, Župančičeva 9,
Ljubljana: 50101-678-47158.

IZ VSEBINE:

Miha Adamič	112	Ekologija divjega petelina v Sloveniji
Anton Hafner	115	O izkoževanju dlakaste divjadi
Boris Leskovic	117	Razlikovalni znaki med kuno zlatico in kuno belico
Janez Pernat	120	Po krvnem sledu ...
Blaž Krže	124	Divjad in lovstvo v Sovjetski zvezi
Mike Tomkies — Barbara Gnaedig	127	Zvijačna kukavica
Lovska organizacija:	130	Dobra volja — pol uspeha — Janez Markoli
	130	Lovci in družbena samozaščita — Zoran Lešnik
	131	LD Lož-Stari trg razvija svoj prapor
	132	Koledar pomembnejših strelskih tekmovanj v letu 1983
Jubilanti:	133	Ljuban Zadnik — sedemdesetletnik
	133	Konrad Vela
	133	Ivan Škrbec
Mladi pišejo:	134	Naša izgubljena Asta
	134	Ajda in lisica
V spomin:	135	Jože Lah
	135	Janez Germek
	136	Franc Župančič
Lovska kinologija:	137	Razširjena poljska »D« tekma ptičarjev v Veliki Nedelji
	138	Republiško tekmovanje goničev
	139	Predvidena legla

BARVNA SLIKA NA NASLOVNI STRANI:

Mesec april je med najzanimivejšimi, zlasti za lovce, ki želijo kar najbolj »poznati« srnjad v določenem delu lovišča.

Srnjad, ki je zimo preživela v tropičih, prične spet živeti posamično, zlasti srnjaki, med katerimi so predvsem starejši rogovje že očistili. Ob tem se krepki tudi njihova potreba po lastnem teritoriju.

Po blagih zimah in zgodnji vegetaciji se srnjad v aprilu že barva. Najprej se praviloma prebarvajo mlade, vitalne živali obeh spolov. Ob menjavi dlake je srnjad občutljivejša za toplotne spremembe kot sicer, zato za opazovanje izbere mo predvsem toplo, mirno vreme.

SLIKI NA DRUGI STRANI OVTKA — STRAN 110:

Portret kanje (zgoraj)

Foto Srdžan Živulović, Diana

V aprilu si srnjak že izbere teritorij (spodaj)

Foto Janez Papež, Diana

Ekologija divjega petelina v Sloveniji

(Prikaz opravljenega dela in ugotovitev ter program raziskovalne naloge v letu 1983)

Miha Adamič, Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo SRS

1. Uvod

Pri presojanju današnje številčnosti divjega petelina v Sloveniji moramo upoštevati predvsem to, da leži Slovenija (oz. celotna Jugoslavija) na skrajnem južnem robu naravne razširjenosti (areala) te živalske vrste. Ta izhodiščna ugotovitev nam bo pomagala pojasniti številna vprašanja, povezana s to vrsto in z nujnostjo, da jo v prihodnje aktivno varujemo.

Ena osnovnih populacijskih značilnosti divjega petelina je, da stabilnost njenih kazalcev narašča proti sredini naravnega življenjskega prostora oziroma proti področju njegove najustrežnejše razširjenosti (optimum) in narobe, upada v smeri proti robu. Med populacijske kazalce sodijo številčnost, razmnoževalni potencial, razporeditev (disperzija) v prostoru itd. Ekološke razmere, ki vladajo na območju najustrežnejše razširjenosti neke živalske in rastlinske vrste (v optimumu), se proti robu naravnega življenjskega prostora (areala) pojavljajo, prostorsko vzeto, v minimumu oz. so le »točkovno navzoče«. Zunanje meje naravnega življenjskega prostora se glede na menjavo odločujočih ekoloških dejavnikov premikajo od sredine navzven — v tem primeru se vrsta prostorsko širi — in narobe, navznoter — v tem primeru se območje razširjenosti vrste krči. Ta širjenja pa ne potekajo samo horizontalno, pač pa tudi vertikalno. V Sloveniji smo srečali ta pojav v obdobju pred prvo svetovno vojno, ko so petelini peli in so jih tudi odstrelili v Tivolskem gozdu, na obrobju Ljubljanske kotline, pod 500 m nadmorske višine itd. V istem obdobju se je povečala številčnost tudi na klasičnem območju razširjenosti, v alpskem in predalpskem ter v dinarskem območju (po analizi starejših podatkov o odstrelu). Podobne pojave so ugotovili po vsej Evropi, posebej pa so bili očitni na obrobjih območjih, kamor spada tudi Slovenija. Za

Hrvaško jih je ugotovil Turkalj, za vzhodno Jugoslavijo Matvejev, za Avstrijo Gossow, za Bavarsko Schröder itd.

Divji petelin je vrsta borealnih gozdov (gozdov severne poloble). Telesna zgradba in fiziološke značilnosti (operjene noge, zračni mehovi pod kožo, krvni obtok umaknjen proti sredini telesa), dve slepi črevesi, dolgi več kot 1 m, ki služita za presnovo trdih vlaknatih delov rastlin, hkrati pa je njihova vsebina tudi energijska rezerva, mišičast želodec z velikimi in številnimi gastroliti (kamenčki) kažejo na to, da se je divji petelin izjemno prilagodil ostrim zimskim razmeram, kakršne vladajo v tajgi, v optimumu njegove razširjenosti, kjer temperature presegajo — 50° C. Specifične so tudi bioenergetske značilnosti divjega petelina in drugih gozdnih kur.

2. Kaj je rastišče

Rastišče je območje v arealu aktivnosti, na katerem petelin prebije največji del leta (skupaj nekako $\frac{1}{3}$ leta). Rastišče je mesto, kjer petelin poje in se pari. Glavni namen petja je privabljanje samic. Ker je petje po moči glasu šibko in se v mirnih jutrih sliši le nekaj sto metrov daleč, so rastišča razmeščena tako, da je poudarjena njihova akustična funkcija. Rastišča so zato večinoma v pobočjih, običajno v zgornjih delih, v odraslem gozdu brez podrasti, ki bi dušila zvok. Zvok se tako širi na vse strani po celotnem pobočju. Rastišča so tradicionalna območja, posamezna rastišča so aktivna tudi več ko sto let. Kure in mladi, nedorasli petelini se orientirajo po petju starejših petelinov. Pred dopolnjenim prvim letom starosti se mladi samci priključijo aktivnemu rastišču, tam dozore in se po tretjem letu starosti vključijo v konkurenčni boj za prevlado na rastišču (dominanco). Kure niso vezane na določena rastišča, pač pa »potujejo« med rastišči in izbirajo dominantne pe-

teline, ki se od ostalih razlikujejo po aktivnejšem petju in očitnejšem razkazovanju. Če rastišče uničimo s sečnjo ali na kak drug način, se petelini preselijo drugam, oziroma si izberejo nadomestna rastišča, ki pa so v primerjavi z najustrežnejšimi (optimalnimi) navadno manj primerna.

Čeprav celotnega spleta mehanizmov, ki določajo rastišče, ne poznamo, pa so rastišča vsekakor območja, ki se po svojih specifičnih značilnostih ločijo od okolice in prav te njihove značilnosti moramo v največji meri ohranjati.

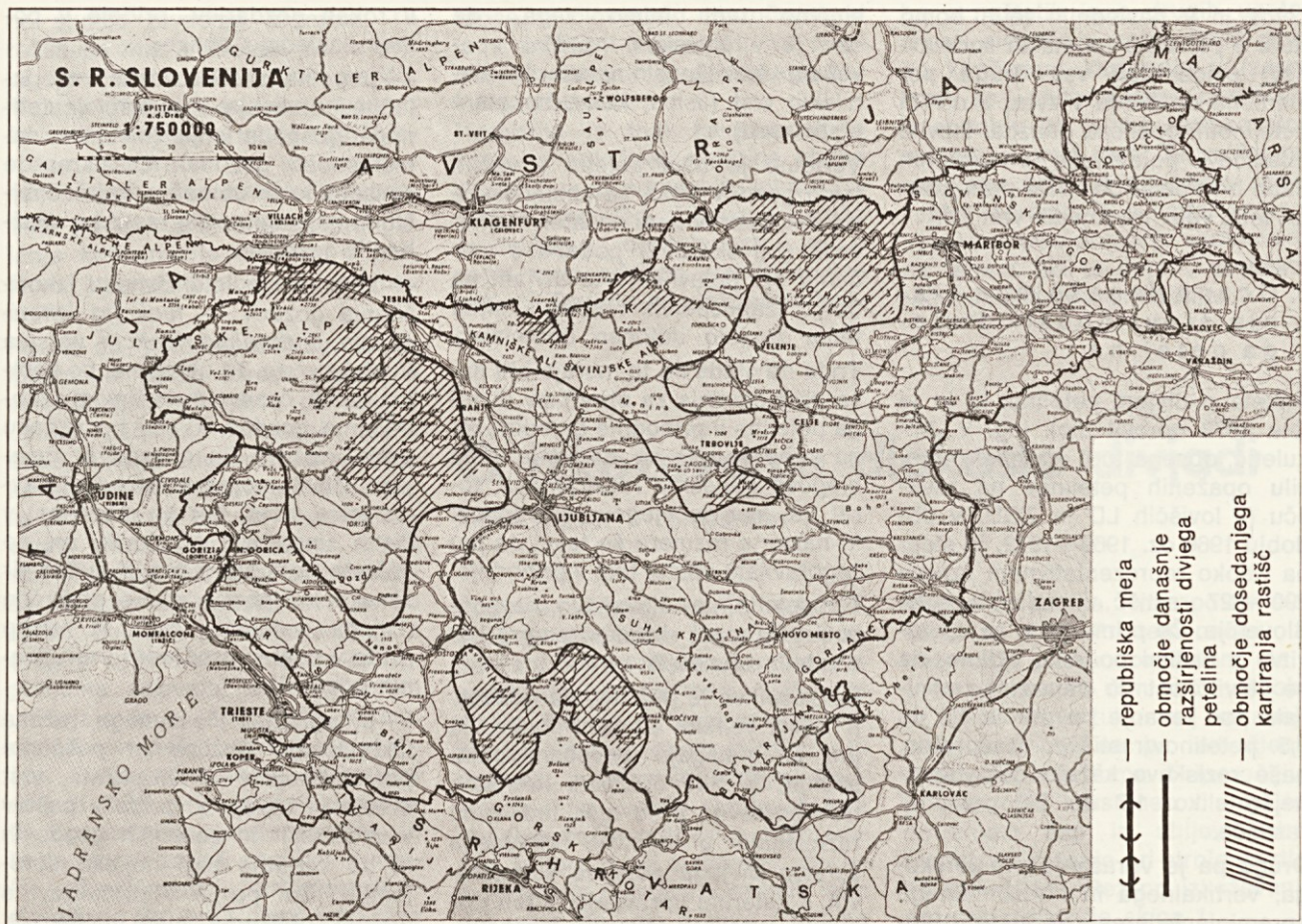
3. Analiza rastišč divjega petelina v Sloveniji (1979—1982)

Leta 1979 smo začeli popisovati aktivna rastišča divjega petelina v Sloveniji. S sistematičnim anketiranjem smo zbrali podatke o 475 rastiščih v različnih delih Slovenije, vendar pa podatki niso popolni. Nekatere zveze lovskih druženj te naloge niso vzele dovolj resno, medtem ko so ZLD Nova Gorica, Maribor, Celje, Gorenjske in OZD za lovstvo redno sodelovali pri tem delu. Uspeh prve ankete, iz leta 1979, je bil najboljši; od 500 odpisanih opazovalnih listov smo dobili nazaj izpolnjenih 73 %, leta 1982 pa le še 30 %.

Julija 1981 smo začeli s terenskim kartiranjem aktivnih rastišč na Gorenjskem. Namen kartiranja je bil: — posneti terensko stanje in ga v primerni kartni obliki posredovati kot material za dogovarjanje v LGO, kot je predvideno v osnutkih družbenih dogovorov;

— spoznati območje dejanske razširjenosti divjega petelina, ki je določeno z navzočnostjo aktivnih rastišč;

— ugotoviti značilnosti habitatov s pomočjo razčlenitve značilnosti v zgradbi gozdov (lesna zaloga, starostna sestava, zmes drevesnih vrst, sklep krošenj itd.) in drugih

značilnosti (lega, ekspozicija, nadm. višina, razdalja med aktivnimi rastišči, razporeditev v prostoru itd.);

— izbrati mrežo vzorčnih rastišč, na katerih bi po kontrolni metodi spremljali gibanje številčnosti petelinov na rastiščih, s čimer posredno spremljamo tudi gibanje številčnosti te živalske vrste.

V nadaljevanju je prikazanih nekaj značilnosti rastišč na območju Gorenjske:

— rastišča so na nadmorski višini 500—1600 m; 76 % jih leži v območju od 1100—1500 m;

— 61 % jih je v čistih gozdovih iglavcev (po kriterijih iz popisa gozdov, če ima prevladujoča vrsta ali skupina več kot 70 % delež v lesni zalogi), 32 % v mešanih gozdovih iglavcev in listavcev in le 7 % v čistih gozdovih listavcev;

— sklenjenost krošenj v gozdovih v območju rastišč je v razponu od 0,5 do 0,9, največ (73 %) pa v razponu od 0,7 do 0,8;

— največ rastišč (64 %) ima severno, severovzhodno in vzhodno

lego, najmanj (2 %) pa jih leži na zahodni strani.

V letu 1982 smo kartiranje rastišč na območju ZLD Gorenjske praktično končali in začeli z delom v Pohorskem, Kočevskem in Notranjskem LGO. Poleg tega smo opravili nekaj sondažnih popisov v Zasavju in na Cerkljanskem. Treba je poudariti, da so bili pri vseh terenskih popisih poleg lovcev odlični sodelavci tudi gozdarji z omejenih območij.

4. Program dela v prihodnje

V letu 1983 bomo s terenskimi sodelavci v glavnem končali dela na Koroškem (v Pohorskem LGO) in začeli delati v Triglavskem LGO, na območju Triglavskega narodnega parka. Kako bodo dela potekala, je odvisno predvsem od pripravljenosti terenskih sodelavcev za pomoč pri kartiranju.

Letos bomo organizirali oz. ponovili tudi štetje petelinov na rastiščih v času petja. Za to smo pripra-

vili poenostavljen obrazec, ki ga bomo pravočasno posredovali vsem sodelavcem. Letos je še posebej pomembno, da s štetjem zajamemo čim več rastišč. Pred nami je namreč naloga, kako po izteku dveletne popolne zaščite oblikovati politiko varstva, gojitve in lova divjega petelina. Svet za varstvo in gojitev divjadi pri LZS je imenoval posebno delovno skupino, ki mora pripraviti osnutek predloga. Pri tem bo uporabila tudi rezultate preštevanja na rastiščih. Treba bo izbrati tudi *vzorčna rastišča*, na katerih bomo s spomladanskim preštevanjem spremljali gibanje številčnosti divjega petelina. Seveda bo treba pri izboru vzorčnih rastišč upoštevati tudi podatek, kolikokrat je bilo rastišče opazovano v zadnjih 4 sezonah. Pri opazovanju pa se ne moremo preveč pohvaliti; od skupaj 475 opazovanih rastišč jih je bilo le 64 (štiriinšestdeset!) — torej borih 13 % — opazovanih štirikrat. Seveda bi bilo nesmiselno izbrati vzorčno rastišče v območju, kjer med lovci ni zanimanja za stanje divjega petelina.

Letos in v naslednjih letih bomo (tudi s pomočjo terenskih sodelavcev) evidentirali vsa druga pomembna opažanja v zvezi z divjim petelinom: opažena gnezda, število mladičev, pojavljanje v različnih delih bivalnega območja prek celega leta, vpliv mesojedih vrst itd.

5. Ocena današnjega stanja številčnosti divjega petelina

Anketa o divjem petelinu, ki jo je leta 1973 opravil dipl. ing. V. Mikuletič, obsega tudi podatke o številu opaženih petelinov na rastišču (v loviščih LD in ZGD) v obdobju 1966 oz. 1969—1972, in sicer na visoko reprezentativnem vzorcu 290—327 rastišč v različnih delih Slovenije. Če primerjamo te ugotovitve z našimi podatki, vidimo, da se številčnost do danes ni zmanjšala pod tedanje povprečje 1,3 do 1,5 petelinov/rastišče. Nasprotno, naše raziskave kažejo celo ugodnejšo sliko: 1,7 do 2,0 petelina/rastišče.

Drugo pa je vprašanje prostorskega, vertikalnega in horizontalnega spreminjanja areala te vrste v Sloveniji v obdobju med obema anketama. Deloma si lahko ta fenomen pojasnimo z ugotovitvami iz uvoda, precejšnjo vlogo pri tem pa ima stopnjevanje sekundarnih, človekovih vplivov. To je predvsem trajen nemir v območjih obmestnih gozdov oz. gozdov ob naseljih na nižjih nadmorskih višinah: sečnja, oz. izkoriščanje teh gozdov v vseh letnih časih (večinoma so to gozdovi v zasebni lasti), gobarji, nabiralci gozdnih sadežev, rekreativci itd. Verjetno pa ne

smemo tudi mimo tega, da se je v človekovi bližini povečala številčnost nekaterih plenilskih vrst (lisica, kune, nekatere vrste ujed).

Verjetno je divji petelin v večini takih gozdov bitko za obstanek že izgubil, čeprav nam nekateri najnovejši (žal skromni) podatki o vračanju oz. pojavljanju te divjadi na dolgo zapuščenih rastiščih kljub temu zbujajo določen optimizem. Toda ne glede na to morajo biti naša prizadevanja za ohranitev divjega petelina v prihodnje osredotočena predvsem (!) na osrednje dele njegove današnje razširjenosti, torej tja, kjer so njegova številčnost in naravne razmere še take, da mu zagotavljajo obstoj tudi v prihodnje. Tu petelin na človekovo navzočnost tudi manj »burno« reagira kot v robnih območjih.

Razveseljivo je dejstvo, da gozdarji kljub velikim obremenitvam, ki jim jih nalagajo povečani plani sečnje, ki jih družbeni trenutek trdo postavlja pred njih, tudi sami razmišljajo o nujnosti aktivnega varstva divjega petelina v gozdovih, s katerimi upravljajo. V teh prizadevanjih (zaenkrat) prednjačijo v Slovenjegraškem in Nazarskem gozdnem gospodarstvu, podobne težnje pa je čutiti tudi drugje.

6. Možni zaščitni ukrepi za ohranitev divjega petelina v prihodnje

Zaščitne ukrepe sestavljata dve komponenti, ki povezani sestavljata celoto, ki jo imenujemo *aktivno varstvo*.

Pri zaščiti rastišč, kar je izključno

v rokah gozdarjev, pridejo v poštev naslednje oblike:

— popolna zaščita rastišč oz. izločitev območja z rastišči iz rednega gospodarjenja (menjava namembnosti gozdov). Ta ukrep je smiseln le v območju najmočnejših in najstabilnejših rastišč v družbenih gozdovih;

— zmanjšanje intenzivnosti izkoriščanja gozdov — *funkcijo izkoriščanja podredimo funkciji varstva živalske vrste*. Ta ukrep naj bo kombiniran s časovnim režimom izkoriščanja gozdov, ki naj bo v času petja, rastišče (in gnezditve) omejeno. Zlasti moramo varovati listavce, jelko, rdeči bor (in macesen) v čistih smrekovih gozdovih, saj so našte vrste praktično izključen vir zimske in spomladanske prehrane divjega petelina. Tudi ta ukrep pride v poštev predvsem v družbenih gozdovih;

— prilagoditev časovnega režima izkoriščanja gozdov in puščanje pomembnejših prehranskih vrst dreveja je ukrep, ki pride v poštev v družbenih in zasebnih gozdovih in bo verjetno tudi najlažje sprejemljiv. Žal pa je v primerjavi s prvima oblikama manj učinkovit, vsaj kar zadeva možnosti za trajno ohranitev rastišč.

Obenem z vzpostavljanjem režimov zaščite rastišč je treba reševati tudi vprašanje gozdnih cest. Sama gozdna cesta ne vpliva na navzočnost divjega petelina. Številna stabilna rastišča na Jelovici, Pokljuki in drugje so v neposredni bližini cest. Pomembno pa je tisto, kar se na cesti dogaja; zato se bomo morali odločiti, kako ceste uporabljati, oz. za občasne zapore gozdnih cest, ki

V APRILU zakon dovoljuje lov na vso nezaščiteno divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno in prikazano divjad. Če je seveda odstrel planiran in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni povsem zabranila.

medved

divji prašič
Odstrel vodeče svinje
ni dovoljen!

15. IV. vzide ob 5.17, zaide ob 18.48
25. IV. vzide ob 5.00, zaide ob 19.02

☾ = 5. IV.,

☉ = 13. IV.,

☾ = 20. IV.,

☉ = 27. IV.

ne služijo javnemu prometu. Ta režim pa ima smisel le, če je prilagojen nadmorski višini rastišč. Maja je npr. na Jelovici običajno še veliko snega in ceste niso prevozne, nasprotno pa so ceste v nižjih legah v času petja že kopne. Tudi pri tem gre torej za prilagajanje kombinacije ukrepov v prostoru letnemu biološkemu ciklusu vrste.

Režim oz. politika odstrela je izključno v rokah lovcev. Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi, ki določa začetek in trajanje lovne dobe, nalaga odgovornost za oblikovanje varstva, gojitve in lova posameznih vrst divjadi lovskogojitvenim območjem, oziroma njihovim organom. Žal večji del območij še ni zaživel v celoti, kjer pa so zaradi nujnosti po dogovarjanju z drugimi uporabniki prostora že popolnoma zaživila, se v glavnem ukvarjajo le s »spornimi« vrstami divjadi. Ne želim vplivati na stališča Sveta za varstvo in gojitev divjadi LZS o prihodnji »usodi« divjega petelina, vendar menim, da bodo morali zaradi specifičnih razlik v številčnosti in razširjenosti te divjadi po Sloveniji imeti odločilno vlogo pri tem prav v lovskogojitvenih območjih. Pri tem mislim na določanje gornje višine in prostorske delitve odstrela, na spremljanje uspehov razmnoževanja, števila petelinov na rastiščih, itd.; torej na vse tiste kazalce, s katerimi je mogoče ocenjevati stanje in trende populacij. Praksa bo pokazala, ali je tak način *delitve odgovornosti* najustreznejši ali ne. Smo pač v obdobju dogovarjanj in sporazumevanja, odlokov smo se nekako odvadili.

7. Sklepi

Z raziskavo o ekologiji divjega petelina, ki teče od leta 1979, smo do zdaj zbrali številne podatke o prostorski razširjenosti, izboru habitatov v različnih delih areala v Sloveniji, številu opaženih petelinov na rastiščih itd. Terenska kartiranja, s katerimi smo zajeli rastišča na Gorenjskem, Notranjskem, Kočevskem, širšem območju Pohorja in v nekaterih drugih delih Slovenije (glej priloženo karto), kažejo veliko raznolikost v izboru habitatov. Prav tako opozarjajo na različne stopnje reakcijske tole-

rance na človekovo navzočnost, ki je v pozitivni odvisnosti od nadmorske višine in geografskega položaja območja.

Nesporna je tudi navezanost te vrste na določene razvojne oblike gozdov v posameznih območjih razširjenosti. Od njihovega deleža in stopnje ohranjenosti je v veliki meri odvisna stabilnost populacij. Seveda bo dokončno sod-

bo o naštetih in o drugih ugotovitvah mogoče v celoti izreči šele po končanem kartiranju v (zaenkrat) še »neobdelanih« območjih. V obdobju do izteka raziskovalne naloge je pred nami še veliko terenskega dela, ki ga bomo zadovoljivo opravili le s sodelovanjem in vsestransko pomočjo sodelavcev na terenu. Na to pomoč vsekakor računamo tudi v prihodnje.

O izkoževanju dlakaste divjadi

Anton Hafner — preparator

Rogovje, rogovi, roglji, zobovje, čopi, peresa, krzna pa tudi vsi preparirani deli ali dermoplastični preparati divjadi so lovcu viden in stalen spomin na lepa lovska doživetja. Poleg osebnih spominov in doživetij pa lovske trofeje predstavljajo na lovskih razstavah tudi pravilen način gojitve in našo lovsko kulturo. Lahko rečemo, da so prav lovske razstave v zadnjih letih pokazale, da smo država z obilico divjadi in da se naše lovske trofeje potegujejo za najvišja odličja.

Na lovski razstavi v Romuniji (Bukarešta 1978) je komisija za ocenjevanje lovskih trofej pri mednarodnem svetu za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC) sprejela sklep, da morajo biti vrhunske trofeje, krzna divjih mačk, volkov, risov in medvedov, ki se potegujejo za najvišja odličja, cela, brez šivanih delov pod pazduho prednjih nog, kot je to smelo biti do tedaj. Da bi se na prihodnjih lovskih razstavah izognili izločanju krzen dlakaste divjadi, bi rad naše lovce opozoril na to, kako pravilno izkožimo dlakasto divjad.

Dlakasto divjad izkožimo na tri načine:

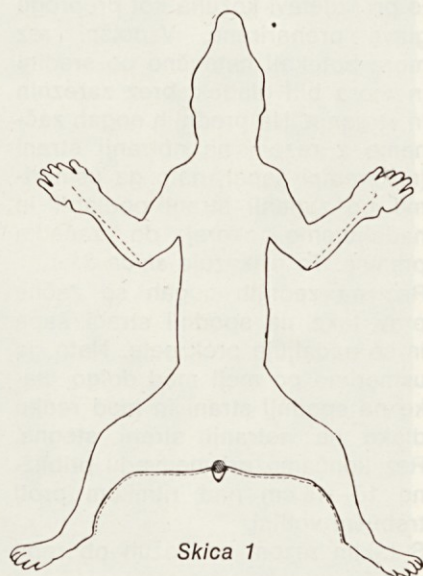
Izkoževanje na meh

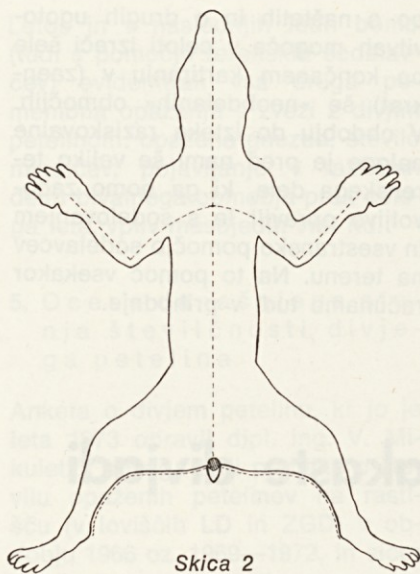
Tako izkožimo lisice, kune, zajce, torej vse vrste divjadi, katerih kožuhi se uporabljajo za predelavo oz. kot krzno za nošenje. Rez pri izkoževanju poteka od krempljev na notranji strani prednjih nog do komolca. Podobno poteka rez na zadnjih nogah (na notranji strani) z začetkom med kremplji in po

stegnu do ritnika. Kožo potem slečemo na meh. Pri tem načinu izkoževanja pazimo predvsem, da s kože odstranimo čim več maščobe in tkiva. V kožuhi naj ostanejo samo kremplji, ne pa tudi členki prstov ali cela šapa. Priporočljivo je tudi ločiti hrustanec v uhlju ter notranjost šap in uhljev dobro osoliti, da kasneje pri strojenju dlaka ne odpade. Rez pri izkoževanju na meh prikazuje *skica 1*.

Navadno izkoževanje

Tako izkožimo parkljarje — srnjad, jelenjad in podobno. Kože, odrte na ta način, se prav tako uporabljajo za predelavo, kot okras oz. kot krzno za nošenje. Rez poteka od začetka spodnje čeljusti po sredini prsne in trebušne votline

Skica 2

vse do konca repa. Na prednjih nogah napravimo rez kot pri odiranju na meh — tj. do konca komolca — in ga potem prek pazduhe sklenemo na prsih. Zadnje noge zarezemo kot pri odiranju na meh. Rez je prikazan na skici 2.

Izkoževanje kožuharjev za pripravo trofej

Tako izkožimo medvede, divje mačke, volkove in rise, predvsem tiste živali, katerih kožuhi so predvideni za točkovanje in ocenjevanje. Rez poteka drugače kot pri navadnem izkoževanju oz. izkoževanju na meh.

Vzdolžni rez poteka po repu, prek sredine trebušne in prsne votline in po vratu do čeljusti. Kože na spodnji čeljusti ne prerežemo, ker je pri izdelavi kožuha kot preproge glava preparirana. Vz dolžni rez mora potekati natančno po sredini in mora biti gladek, brez zareznin in strganin. Na prednjih nogah začnemo z rezom na notranji strani (na sredini šape), nato ga usmerimo po zunanji strani podlahti in nadaljujemo skoraj do začetka prsnice. To prikazuje skica 3.

Rez na zadnjih nogah se začne prav tako na spodnji strani šape in se nadaljuje prek pete. Nato ga usmerimo po meji med dolgo dlako na spodnji strani in med redko dlako na notranji strani stegna. Rez končamo pri medvedu približno 10–15 cm nad ritnikom proti trebušni votlini.

S takim rezom se kožuh ob repu

podaljša, zmanjšajo pa se tudi zaključki kože na straneh.

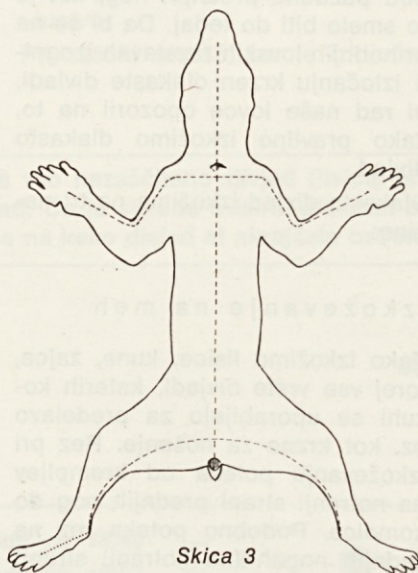
Pri navadnem izkoževanju, kot ga prikazuje skica 2, nastane na koži pod pazduho velika zareza. Ta zareza je pri medvedih dolga okoli 15 cm, odvisno od velikosti živali. Če tako odrtega medveda želimo preparirati kot preprogo in ga razstaviti, je nujno, da zarezi pri pazduhi zašijemo, sicer krzno izgubi širino. Kljub šivanju je koža najožja za prednjimi nogami. To prikazuje skica 4.

Pravilno odrta koža medveda za ocenjevanje na razstavah je prikazana na skici 5.

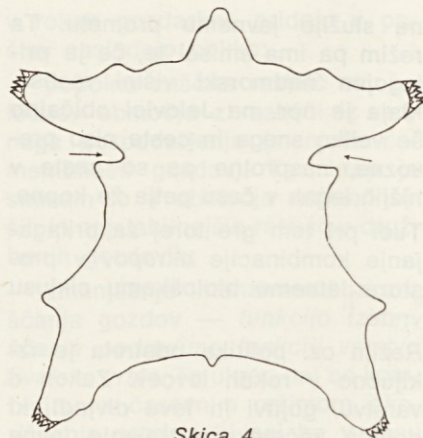
Pri takem izkoževanju zareze za prvimi nogami ni. Koža je tako širša, najožji del pa je na trebuhu. Lepo oblikovane in podaljšane so tudi »hlače« ob repu. Tako odrta koža je — napravljena kot preproga — brez šivov pri prednjih nogah, in prav tako zahteva komisija za ocenjevanje trofej na mednarodnih lovskih raziskavah.

Lovci mislimo, da je samo medvedova koža trofeja, ki jo cenimo in točkujemo, pozabljam pa na kožuhe volkov, divjih mačk in risov. Prav teh pa je na naših razstavah in v lovskih sobah veliko premalo glede na odstrel.

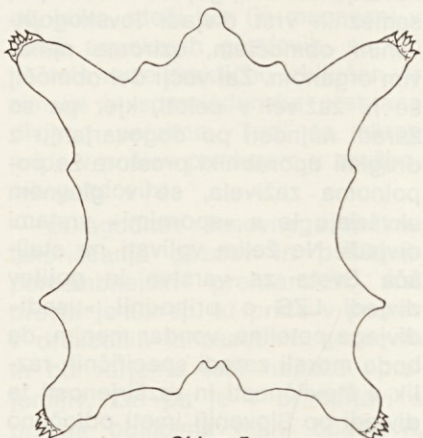
Slab odnos imamo tudi do lobanj teh vrst divjadi. Pravilno bi bilo, da lobanje, ki so prav tako trofeje in so včasih odlikovane z medaljo, ne bi vstavljali v preparate; vanje vstavimo kopije lobanj (odlitke). Uplenjene divje mačke, volkovi,

Skica 3

Skica 4

Skica 5

risi, medvedi so za večino lovcev enkratna trofeja, zato je s kožuhi treba ravnati tudi temu primerno. Večkrat kdo zaradi prevelikega in predolgotravnega lovskega navdušenja nad uplenjeno trofejo kar pozabi, da je kožuh treba pravočasno odnesti k preparatorju. Veliko lovcev je že »zbolela glava«, ko so ugotovili, da je njihova trofeja začela čudno zaudarjati in da je iz kožuha začela izpadati dlaka, pa čeprav je od uplenitve minil le dan ali dva. Zavedati se moramo, da se zveri, zlasti medved, hranijo z mrhovino, zaradi katere se telo uplenjene divjadi takoj po uplenitvi začne pospešeno razkrajati. Toplo vreme in neprodušna embalaža (polivinil) razkrajanje še pospešita.

V tem sestavku sem hotel vse lovce opozoriti na stvari, ki so večinoma že znane, vendar poklicnim preparatorjem praksa dokazuje, da je še veliko lovcev, ki pri pripravi kož in drugih trofej delajo nepopravljive napake. S tem pa lahko sebe in lovsko organizacijo prikršajo za vrhunsko trofejo.

Razlikovalni znaki med kuno zlatico in kuno belico

Boris Leskovic

V Sloveniji je rod kun (*Martes*) zastopan z dvema vrstama: kuno zlatico (*Martes martes* Linné) in kuno belico (*Martes foina* Erxleben). Življenjski prostor obeh vrst se, tako kot drugod v srednji Evropi, prekriva tudi na območju vseh naših republik in pokrajin. Zlatica je v Sloveniji sicer bolj vezana na obširne iglaste in listnate gozdove, belica pa se rada zadržuje v bližini človeških naselij.

Obe vrsti pri nas živčih kun se da razlikovati po več znakih (Streuli, 1932; Schmidt, 1943). V glasilu Lovca smo že večkrat zasledili navedbe raznih avtorjev, da se da obe vrsti razlikovati po značilnostih zobovja in po obliki lise na grlu. V tem sestavku pa bi rad lovce opozoril, da razlike v zobovju in oblika lise na grlu niso edini razlikovalni znaki za obe vrsti in da lahko danes za določanje uporabljamo od 14 do 16 zanesljivih razlikovalnih znakov.

Mnogo lovcev ve povedati, da se obe kuni v naravi med seboj križata, vendar zanesljivih podatkov o tem nisem zasledil nikjer. Že Schmidt (1943) je to trditev odločno zanimal. Križanje obeh vrst do danes znanstveno še ni dokazano. Kljub temu pa znanstveniki ne izključujejo možnosti, da se vrsti križata v ujetništvu, vendar pa tudi v ujetništvu le v kombinaciji: samec zlatice $\times$ samica belice.

Oglejmo si torej razlikovalne znake za obe vrsti kun; v eni naslednjih številčk Lovca pa se bomo podrobneje seznanili z določanjem starosti pri obeh kunah na osnovi znakov na lobanji in po spolni kosti samcev.

Razlikovalni znaki med kuno zlatico in kuno belico

1. Barva kože: Osnovna barva zlatičnega kože je temno kostanjevo rjava (po trebuhu in nogah je svetlejša). Mehka podlanka je na konicah rjasto rumena. Beličin kožuh pa je sivo rjav in ni tako temen. Podlanka je belkasta in bolj vidna.

2. Kakovost dlake: Zlatica ima nadlanko bistveno mehkejšo, fino-svilnato in voljno. Na otip je zlatična dlaka tudi manj groba in trda kakor beličina. To

razliko najbolje označuje ruski ljudski izraz za kuno zlatico, ki bi preveden pomenil »mehko svilnata kuna«. Najbolje znajo razlikovati kakovost dlake oz. krzna obeh kun krznarski mojstri. Beličine dlake pri otipu prste nekako zbadajo, zlatičine pa ne. Vse dlake zlatičnega kože so na otip mehke, rahle in gibke. Beličina dlaka se po hrbtu tudi bolj odpira (kožuh je bolj odprt) in lahko bi celo trdili, da dlaka belice telesa ne pokriva preveč izdatno. Tega pa za zlatičin kožuh ne moremo reči. Kakovosten zimski kožuh kune zlatice je izredno gost in bogat z dlako. Beličin kožuh teh vrtilin nima. Vse te razlike nam naposled tudi povedo, zakaj je krzno belice na trgu manj cenjeno od zlatičnega (Schmidt, 1943).

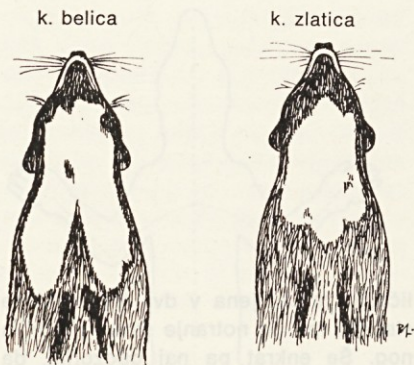
3. Oblika lise na grlu: Praviloma ima kuna zlatica na grlu zlato rumeno, proti trebuhu zaokroženo liso. Belica ima liso svetlejšo do umazano bele barve. Beličina lisa je proti trebuhu vedno vi-

ličasto razcepljena v dva kraka, ki se vlečeta vse do notranje strani prednjih nog. Še enkrat pa naj opozorim, da je razlikovalni znak le oblika lise, ne pa tudi barva, ki precej variira (skica 1). Kljub vsemu pa tudi oblika bele lise ni pri vseh belicah enaka. Mnogo znanstvenikov je opozorilo na veliko variabilnost oblike in barve lise na grlu belic. Na izginjanje beline (redukcija bele lise) so opozorili Streuli (1932), Usinger (1934), Ogniew (1959), Heptner (1967), Kumerloev (1970) in Niethammer (1967). Izginjanje beline (zaradi temne pigmentacije) se opaža v obliki podkve. Temno (temno rjava) pigmentirana dlaka se širi v belino (v nepigmentirano dlako) iz predprsa navzpred in proti podvratku. Naposled se bela lisa (podkev) razcepi v dva stranska prekinjena trakova in navadno v en bel prednji madež. Pri tistih belicah, pri katerih je redukcija beline najizrazitejša, opazimo, da se je reducirala (izginila) tudi sprednji beli madež. V tem pri-

Kuna zlatica ali kuna belica?

Foto J. Černač, Diana

Skica 1

Razlika v obliki lise na grlu med kuno belico in kuno zlatico. Pomembna je oblika lise, ne pa tudi njena barva!

meru ostaneta le še beli progi (ostanki belih trakov) na osnovi obeh prednjih nog (skica 2).

4. Poraščenost stopal: Pri belici stopala — prsti niso poraščeni z dlako. Prav nasprotno pa opazimo pri kuni zlatici. Ta ima dele stopal med prsti tako zelo poraščene z dlako, da pozimi dlake prerastejo celo prstne blazinice in osrednjo stopalno blazinico. Stopinje v snegu, pri katerih je razločno videti odtise vseh blazinic stopala, so zato skoraj gotovo le od kune belice.

5. Barva smrčka: Kuna belica ima smrček mesnat rožnate barve, zlatica pa vedno črne.

6. Oblika glave in uhljev: Belica ima bolj kratko, čokato (tršato) glavo. Na pogled je glava nekako širša, zato se nam zdi težja in masivnejša. V primerjavi z beličino glavo je zlatičina dosti bolj koničasta in razpotegnjena (na straneh je nekako sploščena). Uhlji so pri zlatici precej veliki in imajo skoraj trikotno obliko, z okroglima, zaobljenima vrhoma. Razmak med uhljema (merjeno na sprednjih robovih uhljev) znaša pri zlatici povprečno 47 mm, pri belici pa največkrat od 54 do 56 mm. Beličini uhlji so tudi širši, krajši in bolj zaokroženi (Schmid, 1943).

7. Oblika lobanje: Zlatica ima bolj ali manj ozko lobanjo, ki se zdi nekako »vrečasta«. Pri starejših živalih opazimo na čelničnih kosteh izboklino. Belica pa ima v primeri z zlatico nekako »jajčasto« lobanjo, ki je na vrhu (na temenskem delu) bolj ali manj vgreznjena. Zaočesni (postorbitalni) izrastek je pri belici slabo razvit, često pa tudi manjka.

8. Oblika lobanjske nosne odprtine: Pri belici je lobanjska nosna odprtina

Skica 2

Variacije oblik bele lise na grlu kune belice, prikazane kot shema postopnega zmanjševanja (redukcije) beline. (Shema po Niethammer & Niethammer, 1967.)

bolj ali manj okrogla, pri zlatici pa nekako bolj navpično vzdolžno ovalna.

9. Razlike pri zobovju: Razlika med obema vrstama kun je najbolj vidna pri tretjem zgornjem predkočniku (P_3) in pri širokem, poprek postavljenem zgornjem kočniku (M_1). Tretji predkočnik v zgornji čeljusti je pri kuni belici na zunanji strani bolj ali manj izbočen (konveksen), pri kuni zlatici pa je ta zob na zunanjem robu bolj ali manj vbočen (konkaven). Poleg tega ima belica zgornji kočnik na zunanjem robu vbočen (konkaven), zlatica pa ne (skica 3-A)! Obe kuni imata v obeh čeljustih 38 zob.

10. Lega kostnih odprtinic spodnje čeljustnice: Kostni odprtini (*foramina mentalia*) na vsaki zunanji strani spodnje čeljustnice ležita pri zlatici bolj narazen kot pri spodnji čeljustnici kune belice (skica 3-B).

11. Odprtini lobanje za sluhovod: Slušna lobanjska mehurčka (*pars petrosa*) imata pri belici dobro razvito kostno cevasto vodilo za sluhovod; pri zlatičini lobanji pa sta kostni vodili zelo slabo razviti (skica 3-C).

12. Spolna kost samcev: Spolna kost samcev (*os penis*)* obeh vrst se izrazi-

* Spolna kost (*os penis* = *os priapi*) je različno velika in oblikovana kostna osnova (skelet) moškega spolovila sesalcev. Najdemo jo pri nekaterih žužkojedih (Insectivora), zvereh (Carnivora) in pri večini opic (Primates) — nima je človek. Splošna razširjenost te kosti daje slutiti, da se je v procesu evolucije sesalcev razvila že zelo zgodaj. Razvije se med vezivnimi ovojnicami, med brecili in sečevodom spolnega uda. Le malokatera kost tako zelo variira kakor spolna kost. Zaradi velike variabilnosti jo v zoologiji s pridom uporabljajo za določevanje sorodnih živalskih vrst in celo podvrst — op. pisca.

to razlikuje tako po velikosti kot po obliki (skica 4). Spolna kost zlatičinega samca je dolga od 35 do 45 mm in je približno tako dolga kot dihurjeva, čeprav je dihur precej manjši od zlatice. Beličin samec pa ima spolno kost dolgo od 55 do 60 mm, torej kar za 1,5 cm daljšo kot zlatičin samec (Bevk, 1948; Müller-Using, 1966).

13. Kost ključnici: Zakrneli, bumerangu podobni ključnici (*os clavicle*) sta pri zlatici dolgi 13 mm in se končujeta koničasto. Pri belici pa sta ključnici dolgi le 10 mm, enakomerno široki (debeli) in na obeh svojih krajih zaokroženi.

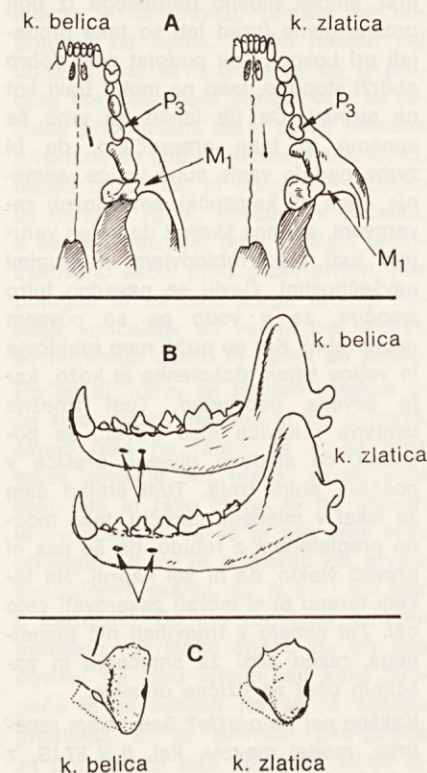
14. Dolžina repa: Pri uplenjeni belici, ki jo držimo za glavo, s telesom spuščeno navzdol, segajo zadnje noge do $1/2$ repa. Pri zlatici pa zadnje noge objemajo skoraj $2/3$ dolžine repa (Z. Feriancova-Masarova, V. Hanak, 1965), (skica 5).

Čeprav imata obe vrsti kun (glede na spol) približno enako dolg rep, pa so anatomske razlike zadnjega dela telesa pri vizuelni podobi odločilne za primerjavo. To si bomo najlažje predstavljali, če si ogledamo podatke v preglednici, ki jo je izdelal Schmidt (1943) po meritvah in tehtanju več kun obeh vrst in spolov.

15. Splošen videz živali: Zlatica se nam zdi višja, bolj vitka in spretnjša kot belica. Zelo izrazita je v naravi zlatičina živahnost in okretnost (reakcijska hitrost). Čeprav je belica bolj vezana na bližino človeka (pogosto živi

Meritve telesnih delov in telesne teže pri obeh vrstah kun

Vrsta kune	Telesna dolžina glava—trup (mm)	Dolžina repa (mm)	Dolžina zadnjih nog (mm)	Telesna teža poleti (g)
kuna zlatica ♂	480—530	250—280	85—100	1400—1500
♀	400—450	230—260	80—260	1100—1300
kuna belica ♂	450—500	250—270	80—100	2000—2100
♀	400—440	230—250	75—90	1200—1450

Skica 3

A — razlika v zobovju obeh vrst; B — razlika v razmaku med kostnima odprtima zunanje strani spodnje čeljusti obeh vrst; C — razlika v razvitosti kostnih vodil za sluhovod. (Shema razlikovalnih znakov po Gartfveyu, 1953.)

po skednjih, kaščah, na podstrešjih ipd.), pa je na gozd in na drevesni način življenja prilagojena zlatica dosti bolj pripravljena vzpostaviti tesnejši stik s človekom (laže jo udomačimo). Vse opisane vedenjske (etološke) značilnosti oz. prednosti pred belico opazimo predvsem v ujetništvu oz. na farmah teh živali, ki jih ponekod po Evropi goje zaradi krzna.

16. Razlika v iztrebkih: Obe vrsti kun imata zelo podoben iztrebek. Po obliki in barvi iztrebkov obeh vrst ne moremo razlikovati med seboj. Po vonju in me-

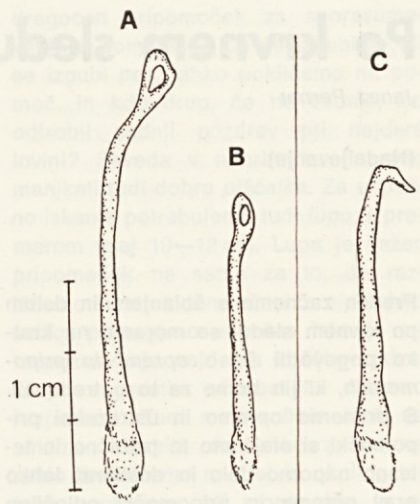
stu, kjer iztrebek leži, pa je mogoče dokaj zanesljivo ugotoviti, za katero vrsto gre. Iztrebki kune zlatice imajo značilen, še dokaj znosen dah. Zlatice odlagajo iztrebke praviloma na dvignjenih mestih (skale, drevesne panje, kupe vejevja, podrta drevesa ipd.). Iztrebke kune belice, ki so sicer na moč podobni zlatičinim, pa često najdemo na posebnih mestih, predvsem na podstrešjih, v lopah, kaščah ipd. Za belico je značilno, da iztrebke odlaga vedno na ista mesta (zlatica ne!), kjer se sčasoma nabere velik kup posušenih iztrebkov. Iztrebki belice v nasprotju z zlatičinimi izredno smrde.

Iztrebki obeh kun imajo značilno obliko iztrebkov zveri (klobasasti, z enim topim in enim koničastim koncem). Iztrebek obeh vrst je dolg od 8 do 10 cm, debel pa okoli 1,2 cm. Navadno je iztrebek nekoliko zvit. V njem opazimo dlako, perje, kostne iveri, pozno poleti in jeseni pa največkrat tudi ostanke jagodičja in sadja. Največkrat je iztrebek temno sive barve.

Razlikovalni znaki za obe vrsti kun, ki smo si jih ogledali, nam bodo v lovski praksi pomagali, da bomo lahko zanesljiveje določali obe sorodni vrsti in o odstrelu vodili natančnejšo evidenco. Poudariti je treba še to, da se obe vrsti kun (odrasle živali) značilno razlikujeta tudi po velikosti in telesni teži. Zlatice so na splošno vedno večje, ne pa tudi toliko težke kot belice. Samice so pri obeh vrstah znatno manjše od samcev.

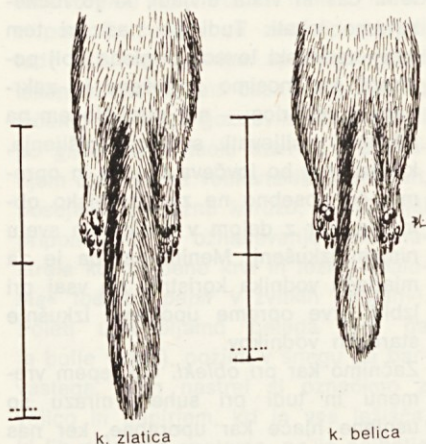
Viri:

1. Stubbe Hans: Haarwild (Buch der Hege) — Der Baum — und Steinmar-der, str. 250—254 (1973).
2. Bang Preben: Animal Tracks and Signs (1974).
3. Romer A. S.: The Vertebrate body, London, 1970.
4. Feriancova Z.-Masarova — Hanak V.: Stavovce Slovenska IV. (1965), Lasi-covite — Mustelidae.

Skica 4

Razlika v velikosti in obliki spolne kosti samcev: A — kune belice in B — kune zlatice; C — dihurja (primerjava).

Skica 5

Razlika v razmerju dolžine nog: dolžina repa — med kuno belico in kuno zlatico (Po Z. Feriancova-Masarova, V. Hanak, 1965).

Poziv

O kunah na Slovenskem vemo zelo malo, zato si moramo pogosto pomagati s tujimi viri in podatki. Prav iz tega razloga pripravlja Lovska zveza Slovenije skupaj s Prirodoslovnim muzejem Slovenije raziskovalno nalogo »Kune v Sloveniji«. Obračamo se na vse lovce in lovske družine za pomoč pri zbiranju materiala (glave obeh spolov in spolne kosti samcev). Material nam pošiljajte dobro zaviti v časopisni papir in opremljen s podatki: nahajališče, datum ulova, spol živali in ime ter priimek darovalca. Pri lovu je treba seveda upoštevati lovno dobo za obe vrsti kun! Podrobnejša navodila bomo še objavili pred lovno sezono. Če pa ima kdo že okuhamo kunjo lobanjo ali spolno kost, ki bi jo hotel odstopiti v raziskovalne namene, prosimo, da jo pošlje s podatki na naslov uredništva glasila LOVEC.

Uredništvo

Po krvnem sledu...

Janez Pernet

(Nadaljevanje)

Preden začnemo s šolanjem in delom po krvnem sledu, se moramo na kratko pogovoriti še o *opremi in pripomočkih*, ki jih bomo za to potrebovali. S primerno opremo in ustreznimi pripomočki si olajšamo to psihično in telesno naporno delo in dostikrat lahko prav oprema in pripomočki odločilno vplivajo na uspešnost opravljenega iskanja. Zavedati se moramo, da sledenje obstreljene divjadi ni nikakršna »modna revija«, zato vrsto opreme in pripomočke narekujejo teren, vreme, letni čas in vrsta divjadi, ki jo namestavamo iskati. Tudi če nas pri tem kak »nedeljski lovec« pogleda bolj postrani, ker nosimo ponošene in zakrpane pumparice — nič zato! Nočem pa nikomur vsiljevati svojega mišljenja, kakšna naj bo lovčeva obleka in oprema, še posebno ne za gorenjsko območje, ker z delom v skalnatem svetu nimam izkušenj. Menim pa, da je za mladega vodnika koristno, da vsaj pri izbiri prve opreme upošteva izkušnje starejših vodnikov.

Začnimo kar pri *obleki*. Ob lepem vremenu in tudi pri suhem mrazu so usnjene hlače kar uporabne, ker nas varujejo pred trni robide in smrekovimi suhimi ostrimi vejami v gostih sestojih. Vendar pa v dežju takoj premočijo, saj vpijejo veliko vode in nas tako ovirajo ter postanejo kar nekam odveč. Zato so najboljše stare lovske pumparice, in to čimbolj zakrpane, saj so zaradi krp na najbolj kritičnih mestih

bolj debele in močnejše ter odpornejše proti trnju in suhim ostrim vejam. Tudi škoda jih ni, če jih spet strgamo. Za gornji del je najboljši čvrst jopič, ki se da zapeti do vratu, da nam, ko se prebijamo skozi gost smrekov nasad, ne padajo za vrat suhe vejice, iglice in pozimi sneg. Nikakor pa ne oblecimo volnene jope, ker jo bomo po končanem iskanju lahko samo še zvili v klobčič volne. *Pokrivalo* naj bo kapa s šiltom — nikoli klobuk! Klobuk bomo v goščavi zagotovo izgubili, na strmini pa se nam bo kotilil do doline in tako bomo po nepotrebnem izgubljali čas ter motili in ovirali psa pri delu. Prav tako odsvetujem plašč, ker bo že po prvem iskanju skozi goščavo dodobra izdelan. Za dež je najbolje, če imamo s seboj nekoliko širšo in trdnjšo *polivinilasto vrečo*, tako dolgo, da nam sega vsaj 20 cm čez »zadnjo plat«. V vrečo pri vogalih izrežemo odprtine za roke, na sredini pa za glavo. Če nas pri delu ovira, jo snamemo, če pa se strga, ni nobene škode. Zložena zavzame tako po teži kot po prostornini zelo malo prostora, zato jo imejmo vedno v nahrbtniku, saj nikoli ne vemo, kdaj se bo »pocedilo« z neba. Razne vetrovke in podobno so nam bolj v napoto kot v korist. Kadar je hud mraz, je bolje, da oblečemo več tanjših kosov obleke, ki jih lahko po potrebi slačimo; taki »sloji« se bolje obnesejo kot samo eno debelejšo oblačilo.

Vsa leta uporabljam pri sledenju samo *gumijaste škornje*, ne glede na vreme, letni čas in vrsto divjadi. Škornji ne smejo imeti plastičnega podplata, ker drsi, ampak močno rebrastega iz bolj prožne gume (pred leti so take prodajali pri Lovcu). Tak podplat zelo dobro obdrži stopinjo, tako na mokri travi kot na strmini. Če jih lahko na vrhu še spnemo in tako preprečimo, da bi zvrha padale vanje suhe vejice, semene, trnje ali kamenčki, smo dovolj zavarovani, saj nas škornji do kolen varujejo tudi pred robidovjem in drugimi nevšečnostmi. Čevlji se navadno hitro zmočijo, za v vodo pa so povsem neuporabni. Ker so nizki, nam robidovje in vejice trgajo dokolenke in kožo, kar je seveda neprijetno. Tudi trpežne usnjene rokavice niso odveč, še posebno, če sledimo divjega prašiča v goščavi, polni trnja. Tudi srnjad sem že iskal v mladem smrečju, tako močno prepletenem z robido, da še psa ni preveč vleklo, da bi šel naprej. Na takem terenu bi si morali zavarovati celo oči. Žal nimajo v trgovinah nič pametnega, razen očal za smučanje in zaščitnih očal za fizične delavce.

Kakšno naj bo *orožje*? Sam imam repetirko, model mavzer, kal. 8 × 57 IS, z zelo kratko cevjo. Okrog 50 cm dolga cev popolnoma zadostuje, saj večino strellov oddamo na kratko razdaljo. Puška mora imeti tudi enostavno in močno kopito ter enostavno in močno merilno napravo (vizir). Tako izdelana puška je odporna proti udarcem pri padcih, ki so na žalost zelo pogosti. Taka puška je priročna in nam ni v napoto, ko se prebijamo skozi goščavo. Kakšne *naboje* bomo uporabljali, je seveda odvisno predvsem od tega, katero žival sledimo. Ni vseeno, če se na koncu sledu srečamo z medvedom, merjascem ali srnjakom. Naboji s koničasto kroglo (nikakor ne vojaški!) imajo to prednost, da na poti do cilja pri dotiku ob razne manjše ovire manj spremenijo smer. Tudi drobcev odleti manj, če po naključju zademo kamen ali kak drug trši predmet. To je namreč posebno nevarno za psa, če streljamo na divjad, ki jo pes ustavlja. Ker pa živimo le enkrat, zelo kratko

STEKLINA V SR SLOVENIJI

Od 16. januarja do 15. februarja 1983 so z območja 44 slovenskih občin laboratorijsko preiskali na steklino 322 živali; 236 lisic, 33 psov, 18 mačk, 1 prašiča, 2 veverici, 3 zajce, 12 srn, 5 jazbecov, 1 dihurja, 8 kun in 3 pižmovke.

Virološki inštitut Veterinarskega oddelka Biotehniške fakultete je ugotovil steklino pri 38 preiskanih živalih z območja 13 občin: Grosuplje (1 lisica), Ilirska Bistrica (5 lisic), Kočevje (2 lisici), Lenart (2 lisici), Ljubljana Vič-Rudnik (1 lisica in 1 srna), Maribor (4 lisice in 1 pes), Ormož (1 jazbec), Postojna (1 lisica), Ptuj (12 lisic), Ribnica na Dolenjskem (2 lisici), Sežana (3 lisice), Škofja Loka (1 lisica) in Vrhnika (1 lisica).

Med obolelimi živalmi je še vedno največ lisic, in sicer 92,1 %, drugih živali pa 7,9 %.

Ljubljana, 16. 2. 1983.

Republiška veterinarska uprava

in neponovljivo, moramo pri obstreljenih medvedih in divjih prašičih uporabljati zares najboljše in renomirane naboje. Tudi dober *lovski nož* naj ne manjka pri opremljenosti. Pametno je tudi, če imamo »mačeto«, še posebno, če sledimo obstreljenega divjega prašiča ali medveda, ki se ponavadi zarije v tako goščavo, da si lahko le z mačeto izsekamo pot do njega in ga naposled ustrelimo.

Sledni jermen in *ovratnik* za psa pa sta gotovo najpomembnejša dela opreme, zato vedno dvakrat pogledjmo, ali ju imamo v nahrbtniku, preden se odpravimo od doma. Sledni jermen naj bo dolg vsaj 10 m. Bolje je, če je predolg kot prekratek! Vendar vsaj za začetek priporočam, da si poleg jermena priskrbite še eno ali dve *najlonski vrvici*, debeli do 0,5 cm in dolgi 15 m. Lahko se namreč zgodi, posebno v začetku, a še tudi pozneje, da v goščavi nepričakovano skoči pred psom divjad, pes potegne in se nam iztrga iz rok. Povelja »počakaj« ali »stoj« pes morda še ne izvaja dobro in gonja se začne.

Po nekaj 100 m se jermen zatakne in če smo ravnali pravilno in mu ovratnik zapeli tako na rahlo, da si ga brez težav potegne čez glavo, se bo vrnil vsaj pes in tako bomo le ob jermen in ovratnik (to, da se je pes vrnil brez obojega, se mi je primerilo ob prvem kontrolnem iskanju, ko je bil Capi star 8 mesecev). Če mu zapnemo ovratnik pretesno, se lahko zgodi, da bo pes obvisel na kaki strmini ali kako drugače in se zadavil (to se je zgodilo prijatelju, ki je privezal psa-goniča za grm, da bi laže pogledal, ali je izstopila srnjad. Ko se je vrnil, je pes visel zadavljen na grmu, ker se ni mogel rešiti, ko se je zapletel okrog grma).

Vrvica je poleg tega tudi več kot desetkrat cenejša kakor jermen, zato je tudi škoda manjša. Ima pa še to prednost pred jermenom, da jo v goščavi laže potegnemo za seboj, še zlasti, če je plastificirana. Mehak jermen se rad ovije okrog drevesa in se ga oprime kot smirkov papir. Trši jermen pa po večurnem iskanju psa ožuli med nogami, zlasti, če je med iskanjem venomer napet (sam zato skoraj vedno uporabljam plastificirano vrvico »Totra« za obešanje perila). Ovratnik naj bo širok okrog 4,5 cm in podložen z mehkim usnjem. Na ovratniku mora biti pritrjeno tudi dobro vrtljivo kovinsko »vretence«, na katerega pripnemo sledni jermen. Na ovratnik pritrdimo še ploščico z vgraviranim imenom psa, domačim naslovom in telefonsko številko (če nimamo telefona, pa s številko

najbližjega soseda). V primeru, da se pes izgubi recimo 50 ali več km od doma, v popolnoma tujem kraju, kjer ga nihče ne pozna, je tako gotovo več možnosti, da ga bo kdo pripeljal nazaj. Sam svojima psoma skoraj vedno pustim ovratnik na vratu, ko ju odpnem, četudi ju pri gonji ovira. Nikoli ne vem, kako dolga bo gonja in kam bo zavila. Pri današnjem številu lovcev najdemo na žalost tudi take (in to ne redko), ki streljajo na vse, kar je živega in še raje, če vidijo psa brez ovratnika. In tega se človek najbolj boji, zlasti, če si v tujem lovišču. V imenu vodnikov, in če že hočete, tudi v imenu lovskih psov, naprošam vse lovce, naj ne streljajo na vsakega psa, ki ga vidijo. Lovci, dobro premislite, preden ukrivite prst! Na lovskega psa se ne strelja, četudi goni in četudi je tisto območje okuženo s steklino, saj zato pa jih cepimo dvakrat na leto (s streljanjem lovskih psov ne bomo zatrli stekline)! Poleg tega je lahko pes, ki goni v sosednje lovišče, krvosledec, ki sledi ranjeno divjad, da jo ustavi, vi pa ga pri tem junaško položite na dlako! Samo pomislite, kako s takim ravnanjem prizadenete lastnika, ki je v tega psa vložil štiri leta napornega dela, vi pa mu s svojim nepremišljenim dejanjem v trenutku uničite vse.

Nahrbtnik naj bo srednje velik, da lahko spravimo vanj še vso drugo opremo. Pri tem nikakor ne pozabimo na *lovski rog*. Lovski rog je že stari simbol pravičnih lovcev, a ne samo to, še danes je v praksi pri sledenju

dragocen pripomoček za sporazumevanje s pomočniki. Če se izgubimo ali se izgubi pes, lahko pokličemo na pomoč. In kdo drug, če ne vodnik, bo odtrobil zadnji pozdrav pri najdeni lovini? Seveda v nahrbtniku ne sme manjkati tudi dobra *piščalka*. Za uspešno iskanje potrebujemo tudi *lupo*, s premerom vsaj 10–12 cm. Lupa je važen pripomoček ne samo za to, da raziščemo nastrel, temveč si z njo lahko veliko pomagamo ves čas iskanja pri razpoznavanju najdenih koščkov tkiva, ki jih s prostim očesom ne moremo razpoznati. Tudi *mehke bele krpe* ne smemo pozabiti, da lahko z njo na rahlo prebrišemo nastrel in okolico ter tako ugotovimo, ali morda kje le ni kake kapljice krvi, ki je prej nismo opazili. Vsak vodnik, ki ima vsaj malo čuta odgovornosti, ne bo začel nobene iskanja brez teh dveh pripomočkov. Vodnik mora poznati tudi namen in uporabo *lovskih vejic*. Vendar nam to ne bo v pomoč, če jih ne zna uporabljati tudi tisti, ki vodnika spremlja (pred iskanjem ga nimamo časa učiti). Ker ne iščemo samo po gozdovih, ampak tudi po grmovju, v visoki travi in v današnjem času še na velikanskih površinah, posejanih s silažno koruzo, je najboljši pripomoček za označevanje tako nastrela kot najdene krvi in ležišč »*paloma*« *toaletni papir* v zvitkih (»rolah«). Poleti uporabljamo belega (ker ga je bolje videti), pozimi v snegu pa barvastega. Sam nastrel si označimo z vejico in papirjem, kri in vsa ležišča, ki jih najdemo spotoma, pa je najbolje

Vodnik Janez Pernat ob izsledenem divjem prašiču, ki je bil zadet v »mehko«. V lovišču LD Mokrc.

označevati z belim in barvastim papirjem, zato imejmo tudi poleti s seboj zvitek barvastega papirja. Če najdemo kri samo tu in tam, si jo označimo enako kot ležišča, torej z belim in barvastim papirjem, in sicer vsako kapljo krvi, ki jo najdemo; če tega ni, pa na vsake toliko časa oziroma metrov. To storimo tako, da odtrgamo 20—25 cm dolg trak papirja in ga obesimo kak meter od tal na vejo ali grm tako, da ga je že od daleč dobro videti. To storimo za primer, če bi se morali še vrniti na to mesto, če na sledu, ki ga pes izdeluje, ne najdemo več krvi in smo začeli dvomiti, ali pes le ni morda zavil s pravega sleda in se preusmeril na drugega. Tudi če krvi na sledu naenkrat zmanjka, si sled, ki ga pes izdeluje, označujemo enako naprej: vsake toliko obesimo na vejo — čimbolj vidno — kos papirja, vmes pa mečemo še na tla kakih 5—6 cm dolge koščke papirja, s katerimi si označujemo manjkajočo kri na sledu. Ti koščki papirja na vejah in na tleh nam niso samo »vodnik«, da se lahko hitreje vrnemo do zadnje označene krvi, ampak lahko po njih natančno nadzorujemo tudi psa, ki smo ga dali ponovno na zadnjo kri, ali izdeluje isti sled kot prej ali pa je poprijel drugega. Zato je pri iskanju tak način označevanja krvnega sleda v veliko pomoč, saj je poleti bel, v snegu pa barvast papir že od daleč viden. In če se divjad po ovinku vrne na prvoten sled, bomo takoj vedeli, da imamo opraviti s povratnim sledom in da smo tod že hodili (iskali). Brez označevanja bi to bolj težko ugotovili, še posebno v tujem lovišču, saj si je nemogoče zapomniti, kje vse je potekal nekaj ur dolg sled. Sam vedno uporabljam tak način označevanja, ker sem spoznal, da mi je v veliko pomoč ne samo pri sledenju divjadi, temveč tudi, ko se po nekaj urah vračam k avtomobilu. Večina spremljevalcev kaj hitro omaga, saj nimajo potrebne vzdržljivosti za tak napor in tako ostanemo sami v tujem lovišču. Tudi klici so ponavadi zaradi grebenov in grap zaman in v takem primeru pride še kako prav s papirjem označeni sled, da ne tavamo po nepotrebnem izmučeni sem in tja in ne vemo ne kod ne kam. V neštetih primerih me je tako označen sled že rešil nepotrebnih dodatnih kilometrov poti in slabega občutka, da sem naenkrat sam — izgubljen.

Žena naj vam sešije vrečko, dolgo 27 cm, široko 20 cm in z 12 cm širokim ovalnim dnom, ki ima 120 cm dolg in 3 cm širok pas, da si jo lahko obesite

Ob izsledenem merjascu v G. L. »Žitna gora«

Foto J. Pernat

čez ramo. Vanjo damo štiri zvitke »paloma« papirja in ko ga potrebujemo, samo potegnemo košček iz vrečke, ga odtrgamo in obesimo na vejo. Če imamo spremljevalca, naj to delo opravlja on — na naše povelje »označi kri« — seveda pa mu prej pojasnimo, kako bo to delal. Za rezervo imejmo v nahrbtniku še dva ali tri zvitke.

* * *

Neko nedeljo proti koncu septembra sem se po dvanajsti uri vrnil domov kar dodobra načet, saj so zasavski hribi izredno naporni za iskanje obstreljene divjadi; vrsti se greben za grebenom, strmina za strmino, graben za grabnom. Zato sem sklenil, da se po kosilu odpravim v »vodoravno lego«. Komaj sem se dobro zleknil, sem zaslišal brnenje avta pred hišo. Žena me je poklicala in rekla: »Dva lovška prijatelja te želita.« Vstal sem in odšel ven. »Fantje, kaj bo novega?« sem vprašal. Prvi se je oglasil lovec Brane: »Sinoči sem streljal na merjasca, pa mi je odskočil. Dopoldne smo ga že iskali s psom, na treh mestih smo našli kri, merjasca pa nikjer.« Ko jim povem, da sem komaj pred dobro uro prišel z zasledovanja obstreljenega srnjaka, da sem precej utrujen in da tudi psa nista nič manj utrujena, sta me potolažila, da ne bo treba ne v hrib ne v smrečje, ker je merjasec pobegnil v koruzo. »No ja,« si mislim, »če je koruza, bomo pa že zdržali.« Spet sem spravil skupaj opremo in že smo brzeli Krimu naproti. Čez dobre pol ure smo bili na mestu, kjer naj bi bil nastrel, a je že dopoldne kombajn na tem mestu pospra-

vil koruzo in vse pomendral. Škoda bi bilo izgubljeni čas za iskanje nastrela, zato sem povprašal Braneta, ali si je označil vsaj mesta, kjer so dopoldne našli kri. »Ja, to pa ne,« mi je prav moško odgovoril, »samo za zadnjo kri vem, kje je.« Prej me je še opozoril, da je na teh njivah, ki so bolj podobne »morju« koruze kot njivam (sama koruza kakor daleč seže oko), še precej drugih zdravih divjih prašičev, svinja z mladiči in jelenjad ter seveda še vsa druga divjad, ki je prišla v koruzo s hriba in kar tu ostala na hrani. Sam pri sebi sem si mislil: »Saj to je pa tako, kot bi iskal šivanko v kopici sena!«

Medtem smo prišli do »ležišča«, ki pa je bilo samo »stojišče«, ker se je tu merjasec ustavil samo za trenutek; na zemlji se je poznal za dva cm velik temnejši krog — verjetno od krvi. Tudi koruznica je bila bolj polomljena v krogu, vendar verjetno bolj od lovcev in psa, ki so dopoldne tod iskali kot pa od merjasca. In to je bilo vse. Iz vrečke sem vzel nepogrešljiv pripomoček — bel »paloma« toaletni papir v zvitkih — odtrgal trak in ga privezal na najvišjo koruznico v bližini. Brane me je začudeno pogledal in si verjetno mislil, da sem se že vdal, ko sem izobesil »belo zastavo«. Capi je poprijel bolj sled dopoldne iščočih lovcev in psa kot pa merjasca, zato sem povedal Branetu, da moram nujno dobiti eno od dveh »ležišč«, da bo Capi sled poprijel od tam, če hočemo uspešno iskati. Sledenje obstreljene divjadi na goli zemlji, kot so preorane njive, ceste itd., je dosti težje. Z Branetom sva se odpravila spet proti izhodiščni točki, kjer naju je čakal lovec Dušan. Ko je Brane

pokazal trikotnik njive, v katerem naj bi bila ležišča, se je takoj pokazalo, kako odličen pripomoček je moja »bela zastava«, saj sva se po tej plapolajoči zastavi lahko orientirala, kje sva in kje naj bi bila ležišča, in tako se nama je le posrečilo najti eno tistih mest, kjer je bilo videti, kot da je merjasec »klecnil«. Bilo je tudi nekaj kapljic krvi in tu in tam kaka ščetina. Capi je ležišče dobro ovohal in že se je obrnil v levo. Dober znak! »Če bo prišel do moje zastave, potem je na pravem sledu,« sem rekel Branetu in tako se je tudi zgodilo. Pri označeni koruznici pa ni šel več po vrsti koruze naprej, ampak pravokotno na vrste. Nekaj časa sem mu na jermenu sledil, ker pa je postal bolj in bolj živahen in je bila nevarnost, da me merjasec znenada napade (vidljivost v silažni koruzi je prekratka in premajhna), vedno večja, Džoni pa je bil še premlad in preveč neizkušen, da bi ga odpel in spustil za ranjenim merjascem, sem se odločil: Džonija sem pripel na sledni jermen, Capija pa spustil, da je teren pred menoj »razčistil«. Džoni me je prignal po sledu na pot, ki je delila manjši del koruze od večjega. Capi pa je medtem že gonil na večjem delu, na katerem je na vso srečo v prvo četrtino vrezal pot kombajn. Braneta sem poslal na to preseko, da bi pogledal, kaj Capi goni. Sporočil mi je, da teče po preseki srna, vendar je tedaj Capi lajal že na mestu, desno od preseke. Dal sem sledni jermen Branetu, da bi pridržal Džonija, sam pa sem odhitel pogledat, kaj je Capi ustavil. Ko sem tekkel po preseki, se je kakih 200 m pred menoj prikazala velika črna gmota — merjasec. Za trenutek se je ustavil, pogledal levo in desno in izginil v večji, levi del koruze. Ker se je Capi še vedno oglašal na mestu, sem stekel naprej po preseki do tja, od koder je z desne strani prihajal njegov glas. S puško, pripravljeno na strel, sem se previdno premikal med koruznico proti laježu. Ko sem se mu približal, je pes še vedno lajal na mestu, zato sem navel oči, da bi zagledal merjasca, ker je vse naokrog smrdelo po njem. Prešinila me je misel, da je merjasec najbrž napadel psa, ta je pri tem odskočil, merjasec pa je izrabil to priložnost in prek preseke izginil na drugo stran — in to je bila tista velika črna gmota! Tudi Capi je medtem spoznal, da ga je merjasec prevaral in pobegnil drugam, zato je brez oklevanja stekel za menoj na preseko in že je izginil za njim v levi del koruze. Ostal sem sam na preseki in premišljal, ali bom še kdaj videl

svojega »ljubljenca« živega ali nikoli več, če ne bo dovolj previden. Ko sem tako nemočno stal pred velikanskim morjem koruze, sem od daleč zaslišal en sam »hov«, ki so mu takoj sledili nepretrgani »hov, hov, hov« — na mestu. Znova sem se začel previdno premikati pravokotno na vrste koruze v smer laježa. Naenkrat mi je kot kamen priletel pod noge Capi. Merjasec ga je znova napadel in odbil, zato sem ga na hitro in bolj potihem vprašal: »Kje imaš apot?« In že je bil pri merjascu in ga spet napadel. Bolj z desne sem se pomikal še naprej, ko se je nenadoma pred menoj prikazal nepozaben prizor. Merjasec, ki melje in poka s čekani tako grozovito, da mi je začela ledeneti kri po žilah, stoji v vsej veličini penast sredi »arene«. Okrog njega je za kulise pomendrana koruznica, od spredaj pa ga previdno napada Capi, pripravljen, da, če bo treba, ponovno odskoči. Niti trije metri me niso več ločili od merjasca, ko sem mu pognal 12,8 g kroglo v prsi. V hipu je klecnil, a kljub temu še ni hotel priznati poraza. Še kar naprej je škrtal z zobmi in tolkel z nogami, da je letela zemlja vse naokrog. Šele po drugem strelu se je popolnoma umiril. Ne jaz ne Brane in Dušan nismo mogli verjeti, da se nam je posrečilo iz tega nepreglednega morja silažne koruze v dobrih dveh urah spraviti na dan tega, več kot 100 kg težkega merjasca, ki je imel prestreljeno samo desno nogo v zapestnem sklepu. K uspehu je poleg Capijevega junaštva pripomogla tudi »bela zastava« na koruznici!

V nahrbtniku naj ne manjka tudi *prvi povoj* za primer, če se poškodujemo ali če je poškodovan pes ter *vžigalice*, da si lahko zanetimo ogenj, posebno v hladnih dneh, ko čakamo, da se pes vrne z gonje, ali če se izgubimo v tujem lovišču in nas ujame noč. Zato imejmo vedno pri sebi tudi *baterijo*. Tudi *šilce žganja* naj ne manjka; ko smo premočeni, pride zelo prav! V krajih, kjer ni vode, je nujno, da nosimo s seboj kaka *dva litra vode* v

plastični posodi in *polivinilasto vrečko*, da lahko iz nje napojimo psa, sicer bomo morali, posebno v poletnih mesecih, končati iskanje, preden izsledimo ranjeno žival, saj žejen pes ne more izdelovati sleda. Tudi *fotoparat* naj bi bil del opreme. Če je preobčutljiv, da bi ga spravili v nahrbtnik, ga imejmo v avtomobilu. Tako bomo lahko sami posneli vsa uspešna iskanja in imeli trajen spomin in dokument o svojem delu.

Vso to opremo si izberemo glede na vrsto divjadi, teren, letni čas itd. in jo nosimo s seboj pri sledenju. Vse skupaj ni lahko, vendar brez te opreme ne gre. Tudi v avtomobilu naj bo *del opreme v rezervi*, in sicer perilo, obleka in obutev, da se po končanem sledenju lahko preoblečemo in preobujemo, zlasti, če smo do kože premočeni. Drugače nas bodo revma in pogoste pljučnice prisilile, da se bomo kaj kmalu nehali ukvarjati s tem delom. Tudi *topel čaj* in kak drug osvežilen napitek ne bosta nikoli odveč. V avtomobilu naj bo tudi plastična ročka z vsaj *petimi litri vode*, da si bomo lahko po končanem iskanju umili roke, osvežili obraz in napojili psa. Ni hujšega, kot če po večurnem iskanju ne moreš nikjer dobiti niti kaplje vode, ne za psa ne zase. Vse to sem že doživel, posebno na kraškem terenu, zato vas na to opozarjam.

Nujno si moramo napraviti *seznam opreme*, sicer bomo v naglici ali zaradi razburjenosti zagotovo pozabili doma vsaj enega, če ne več važnih pripomočkov (sledni jermen, naboje, puško, piščalko, nahrbtnik itd.)! Po seznamu si opremo pripravimo hitro in nikoli nas ne bo že po poti skrbelo, ali imamo s seboj vse ali smo kaj pozabili.

Doma imejmo tudi beležko, v katero si zapisujemo uspešna in neuspešna iskanja (datum, kraj, uro, vrsto divjadi, ime lovca itd.). Vedno jo bomo z veseljem prelistali in se živo spominjali dogodkov.

Z opremo in pripomočki bi bili tako pri kraju.

(Se nadaljuje)

OBVESTILO

Vodstva lovskih družin obveščamo, da lahko pri svojih področnih zvezah lovskih družin dvignejo **Cenike za inozemski lovski turizem v Sloveniji** (cenik za leto 1983). Na voljo so ceniki v nemškem, italijanskem in slovenskem jeziku.

Lovska zveza Slovenije

Divjad in lovstvo v Sovjetski zvezi

Blaž Krže

Prvič se je zapletlo že na Brniku. Megla, ki je ohromila peruti jeklenih ptičev, se ni in ni hotela dvigniti. Vedno jasneje je bilo, da se izmika načrtovani vozni red, po katerem naj bi okrog 11. ure iz Beograda nadaljeval pot v Moskvo, kjer naj bi se tega dne zbrali udeleženci strokovnega posvetovanja oz. komisije za veliko divjad Evrope in Azije Mednarodnega lovskega sveta (CIC). Ko sem se že sprijaznil z možnostjo enodnevne zamude, so nam prijazno sporočili, da nas bo letalo za Moskvo počakalo, čeprav je bil iz Ljubljane namenjen tja samo še en potnik. Pravih razlogov za veliko zamudo boeniga 707, ki nas je odpeljal proti Moskvi, pa kljub temu nismo poznali. Večina potnikov od Beograda naprej so bili sovjetski državljani, ki so se vračali z dopustovanja v Črnogorskem primorju. Tudi zaradi dvehurne časovne razlike sem prispel v Moskvo šele proti večeru, in to na mednarodno letališče Šeremetjevo. In že je sledila naslednja preizkušnja. Strogi pogled sovjetskega miličnika, ki mu je bilo izza zasteklenega pulta videti samo čelo in hladen pogled izpod velikega pokrivala. Kuda? Na kongres ohotnikov! Morda je tudi to, poleg službene vize, pomagalo, da sem se kmalu s taksijem odpeljal proti dodeljenemu hotelu Kosmos na Aveniji miru. Sam hotel, ki so ga zgradila francoska podjetja pred olimpijskimi igrami v Moskvi, je zelo moderen. Prava Evropa v malem. Več restavracij, trgovin, manjših lokalov, bazen, savna itd. Slišati je vse svetovne jezike iz reke turistov, ki se vsak dan pretaka skozi Moskvo. Nemščina mi ne pomaga dosti, zato potegnem na dan že nekoliko zaprašeno gimnazijsko znanje francoščine, kar se je pokazalo kot dober kapital. V tolikšni množici se človek počuti še bolj osamljenega, pa tudi vina pri večerji nimam s kom deliti. Sicer pa bi se mi v hotelski sobi v 24. nadstropju tako ali drugače zavrtelo.

Naslednji dan zjutraj po programu nadaljujem pot proti Sočiju, kjer bo potekal prvi, delovni del srečanja. Organizacija dobro teče, kot edinega jugoslovanskega predstavnika me čaka črna volga in odpelje na letališče za notranji promet Vnukovo. Srečam prve znance — Čehoslovaka Pepija Lochmana s praškega inštituta in spoznam Pavla Hella iz Zvolna na Slovaškem, domovine naših risov. Hitro smo pri stvari in že nas iz posebne čakalnice za tujce skupaj odpeljejo v določen prostor vitkega reaktivca tupoljev 154 B, zasedenega do zadnjega kotička. Odletimo naravnost proti jugu in po dobrih dveh urah zagledam pod nami Črno morje. Še dobre pol ure in pristanemo v Sočiju ob jugovzhodni obali Črnega morja. Toplo poletno vreme, bujno sredozemsko rastlinje in prijazen sprejem Inturistovih vodič. Po daljšem čakanju na prtljago nas manjši avtobus odpelje proti hotelu Žemžuščina (Biser). Cesta se ves čas vije po pobočju nad morjem, povsod sami hoteli, zdravilišča, čudoviti parki, športna igrišča. Glavi, prepolni vtisov, se vse zdi nenavadno, nestvarno. Čakajo nas sobe s pogledom na morje in sonce, ki se utaplja v njem nekje daleč proti zahodu. V mislih preletim opravljeno pot in jo ocenim na

Znak mednarodnega posvetovanja o lovstvu in varstvu divjadi
Soči — ZSSR — 1982

V družbi s Pepijem Lochmanom iz Prage

dobrih 4000 km. Po neredu v kovčku sklepam, da je bil pregled temeljit. Zaradi slabo zaprtega šampona postane proti moji volji vse perilo milo dišeče. Izkoristim še proste pol ure in odhitim na črnomorsko plažo. Še dobro, da s seboj nisem vzel maske in potapljaških plavuti. Morje ni črno, pač pa sivo in neprijazno, skoraj oceansko razburkano, kar se je kasneje pokazalo kot normalen pojav. Kljub pozni uri je plaža še vedno polna. Brez predsodkov se pomešam med kopalce, saj mi je nekaj jadranske barve še ostalo. Naslednji dan se prične delovni del seje. Zbrani smo vsi predstavniki Avstrije, Francije, ZR Nemčije, Norveške, Holandije, Madžarske in gostitelja, ki so ga poleg referentov zastopali tudi predstavniki lovske zvez posameznih socialističnih republik, Ukrajine, Estonije, Gruzije, Litve in Latvije. Začelo se je s pozdravi najvišjih predstavnikov Mednarodnega lovskega sveta in kmetijskega ministrstva ZSSR, ki ga je zastopal namestnik načelnika glavne uprave za ohranitev narave in lovstva Gleb Vasiljevič Visijašev. Naposled so vsem skupaj zaželeli dobro počutje še predstavniki mesta Soči. Posamezni referati so tematsko obravnavali določena vprašanja s

področja gojitve in varstva, predvsem velike divjadi, nato pa je vedno sledila tudi razprava. Organizator je zagotovil brezhibno simultano prevajanje v nemščino in francoščino oz. ruščino. Poslušali smo naslednje referate:

prof. Flint V. E., ZSSR: Strategija in taktika varstva divjadi v Sovjetski zvezi;

dr. Gilbert M., Francija: Velika divjad;

prof. Bannikov A. G., ZSSR: Pomen naravnih rezervatov za ohranitev in obnovo nekaterih vrst sesalcev po registru ZSSR (register je zajet v »Rdeči knjigi«, to je evidenci redkih in ogroženih živalskih in rastlinskih vrst v Sovjetski zvezi);

dr. Princ H. Reuss, Avstrija: Ogrožene vrste jelenov v umetni vzreji;

prof. Jasan J. P., ZSSR: Uravnavanje številčnosti parkljaste divjadi;

dr. Lochman J., ČSSR: Problemi uravnavanja številčnosti parkljarjev v narodnovarstvenih področjih;

dr. Uckermann E., ZR Nemčija: Populacije damjekov v Evropi;

B. Krže: Poročilo o lovstvu Jugoslavije (pravni in družbeni položaj lovske organizacije, številčnost in odstrel parkljaste divjadi, varstveni ukrepi za zveri in divjega petelina, zaščita selivskih vrst ptic);

prof. Bibikov D. I., ZSSR: Volk v Sovjetski zvezi;

dr. Myrberget S., Norveška: Gospodarjenje z velikimi mesojedi na Norveškem;

dr. Hell P., ČSSR: Ocena stanja velikih zveri (ris, volk) in njihov lovni pomen;

dr. Matjuškin E. N., ZSSR: Stanje in razvoj populacije risa v Sovjetski zvezi;

dr. G. Anderluh, Avstrija: Ris v Avstriji;

dr. Kolkov A. M., ZSSR: Kavkaški narodni park.

S tem je bil prvi delovni dan končan v zgodnjih večernih urah.

Skladno s programom je bil naslednji dopoldan namenjen zanimivemu tematskemu področju varstva in umetne vzreje divjega petelina in nekaterih redkih vrst ujed. Poslušali smo naslednje referate:

dr. Romanov A. N., ZSSR: Biološki temelji gospodarjenja s populacijami divjega petelina;

dr. Aschenbrenner H., ZR Nemčija: Umetna vzreja in naseljevanje (vlaganje) divjih petelinov;

Upravnik Kavkaškega narodnega parka dr. Kolkov (desno) s čuvaji
Foto Blaž Krže

dr. Nisters H., ZR Nemčija: Umetna vzreja beloglavega jezerskega orla; Luttger A., ZR Nemčija: Umetno osemenje ujed v umetni vzreji.

Vsak od navedenih prispevkov, ki ga je redno spremljala daljša ali krajša razprava, je bil izviren tako po obravnavanih vprašanjih kot po iskanju odgovorov, s kakšnimi ukrepi lahko človek nadomešča vedno bolj prizadete naravne in

življenjske možnosti ogroženih vrst. Prevladalo pa je mnenje, da to umetna vzreja nikakor ne more biti.

Istega dne popoldne smo prvič obiskali Kavkaški narodni park, in to na nekoliko nenavaden način. Vkrkali smo se v dva helikopterja, v vsakega po dvajset ljudi, in za dve uri poleteli nad nekatere predele več kot četrt milijona ha velikega parka. Dokaj razburljivo, kasneje tudi prijetno, ko smo ugotovili, kakšen mojster je pilot, ki je ustavil helikopter tik pred strmo prepadno steno ter najprej potnikom na eni in kasneje tudi na drugi strani helikopterja omogočil čudovit razgled. Divjadi nismo videli veliko, razen nekaj gamsov in kozorogov, pač pa izjemno razgibanost narave. Preleteli smo številne grebene in doline, v katerih so se zrcalili kristalni potoki in rečice. Gozd, gozd, kamor seže oko, nikjer ceste in naselja. Drevesa vseh starosti, vmes tudi odmrli in zrušena od viharjev in plazov. Pomislim — ni dovolj, če želiš imeti narodni park, naravo je treba varovati, dokler je še čas.

Vrnemo se na letališče in v hotel. Za večerni dodatek sledi še obisk vrhunskega državnega cirkusa, za katerega se karte dobe le po dobrih zvezah. Lovske očitno tudi tu veljajo.

Petnajstega septembra je na vrsti celodnevna ekskurzija z avtobusom, in to skozi del Kavkaškega

Pred vrnitvijo v Moskvo — letališče Soči

Foto Blaž Krže

narodnega parka proti Gruziji. Sprva se vozimo kakih 100 km južno ob Črnem morju, kjer se za krajši čas ustavimo v obmorskem mestu Gagra. Na pol orientalska arhitektura, prečudoviti parki in tudi tu polne plaže. Nato zavijemo levo v hribe. Cesta se vijuga ob reki, podobni naši Soči. Srečujemo številne avtobuse, ki se vračajo od znamenite izletniške točke, ledeniškega jezera Ritsa, ki leži okrog 1500 m nad morjem, kamor smo tudi sami namenjeni. Tam nas prijazno sprejmejo predstavniki uprave parka pa tudi lovske zveze Gruzinske socialistične republike. Nenavadna pokrajina in številni novi obrazi, vse to kar nekako prehitava možnost normalnega urejanja vtisov. Pokrajina je enkratna, močno razgibana, jezero pa obraslo s temnimi venci mogočnih kavkaških jelk in tis, nad njimi pa se beli sneg. Moti hrup motornih čolnov, ki obiskovalce nenehno vozijo na krožno vožnjo po jezeru. Odpeljejo se globlje, v mirnejši del parka. Moje skromno znanje dendrologije hitro odpove. V senci 50-metrskih orjaških dreves je tudi podnevi temno, spodaj pa bujno grmovje, podrast, zelišča, praproti in mahovi. Gozd tu živi, umira in se rojeva brez človekovega vpliva.

Kavkaški narodni park je bil ustanovljen že leta 1924 kot državna, naravovarstvena, znanstvena in kulturno-informacijska ustanova. Obsega območje 263 000 ha in leži na zahodnem delu osrednjega Kavkaškega grebena. Sega od črnomske obale pa vse do 3000 m nadmorske višine, kar je pomembno zaradi zalog vode za sicer kraške značilnosti krajine. Najvišji vrh je Pik Šmidovič (3360 m).

Osrednji Kavkaški hrbet je pomemben tudi kot vremenska ločnica, ki razmejuje tople črnomske zračne tokove od suhih in mrzlih področij Transkubana in predkaspijskega območja. Za narodni park je značilna izjemna pestrost rastlinskega sveta s kar 1500 različnimi vrstami, med njimi pa je kar 128 lesotvornih. Razgibanost območja ustvarja tudi različne rastiščne pogoje. Na ustreznih višinah so to predvsem gozdovi, vmes pa tudi čisti bukovi sestoji. Sicer pa prevladuje kavkaška jelka, ki pokriva kar 70 % gozdnih površin. Nad zgornjo drevesno mejo se prične

predalpski, visokogorski svet, ki sega vse do okrog 2300 m visoko in še najbolj spominja na visokogorske pašnike. Kot že rečeno, je za rastlinski svet značilna izredna pestrost, v njem pa so tudi številne endemične (le tu živeče) vrste. Ta pestrost je navzoča povsod, med travami, zelišči, grmovjem pa vse do mogočnih sestojev tise, vzhodne smreke, pravega kostanja, kolhijskega pušpana, kavkaške širokolistne buke. V nižjih predelih napravijo izjemen vtis orehovi gozdovi in bujna podrast lijan. Sicer je tako za rastlinstvo kot živalstvo v tem narodnem parku značilno, da tu srečamo južnoevropske, azijskogorske in sredozemske vrste. Tudi v živalskem svetu so številne endemične vrste, katerih izvor je povezan z osrednjim Kavkaškim grebenom. Skupno živi tu 70 vrst sesalcev in 220 vrst ptic, od katerih 130 vrst gnezdi na območju parka.

Od endemičnih vrst sesalcev je najpomembnejši vzhodnokavkaški tur (*Capra caucasica cylindricornis*), od ptic pa kavkaški rušavec. Posebnost je tudi vidra (Kasnakowa vidra) pa nekatere od drugih vrst oz. podvrst gozdnih kur. Od zahodnoevropskih vrst je najpomembnejši kavkaški jelen ali maral (*Cervus elaphus maral*), ob njem pa še kavkaški gams (*Rupicapra rupicapra caucasica*) in jugovzhodni (kavkaški) divji prašič (*Sus scrofa attila*). Od zveri živi tu rjavi medved, volk, ris, divja mačka in razne vrste kun, v južnih predelih pa tudi šakal.

Strokovnjaki opravljajo v tem parku različne raziskovalne naloge, in sicer zato, da odkrivajo racionalne metode za ohranitev ali razmnožitev živalskih in rastlinskih vrst, ki pomenijo neprecenljiv narodni in svetovni zaklad.

(Se nadaljuje)

Na krmišču

Foto Elo Mihevc

Zvijačna kukavica

Mike Tomkies — Barbara Gnaedig

iz nemščine prevedel Fran Brumen

Vsak teden zakrivi z jajčki zvijačo, kakršne sicer v naših krajih ne pozna nobena druga žival.

Kadar spomladi prisluškuješ dvojnemu melodičnemu tonu kukavičjega klica, ga nikar ne imej zgolj za oznanilo pomladi. Slišiš namreč najčudovitejšo stvaritev narave.

Od tistega trenutka, ko kukavica zapusti prezimovališče v Afriki — nekako v drugem ali tretjem tednu aprila — in se vrne k nam, je vse njeno nagonsko hotenje usmerjeno k paritvi in izvalitvi do ducat mladičev. Številnega nasledstva samica sama ne bi mogla prehraniti. Raje da svoje otroke v oskrbo; manjše ptičke preslepari, da sprejmejo tujca v svoje gnezdo.

Ta zvijača ji uspe, ker se okoristi s celo vrsto posebnosti. Med drugim s prilagoditvenim obarvanjem svojih jajc. Kukavičja samica namreč lahko znese jajčka, ki so skoraj natanko tako obarvana kakor jajčka izbranih krušnih staršev, pa naj bodo ta siva ali rjavo belkasta pastiričke, ali pa celo svetlo modra, kakršna znese drobceni pogorelček.

Najčudovitejša sposobnost kukavičje samice je njen spomin. Kadar išče gostitelja za svoje bodoče mladiče, opazuje s kake veje ali z bližnje skale razne manjše ptice. Mesto večkrat obkroži, da si zapomni lego in stanje okrog izbranega cilja.

Kukavica znese svoje jajce v gnezdo izbranega rednika običajno šele potem, ko je prava »gosposinja« že znesla svoje prvo jajce; sicer pa bi le-ta kukavičje jajce lahko izvrgla ali pa celo opustila gnezdo. Kukavica znese jajce vsak drugi dan. Da bi vgnezdila jajce v pravem trenutku in v najprimernejše gnezdo, si mora kukavica dobro zapomniti posamezne lege treh do štirih gnezd na površini približno treh kvadratnih kilometrov.

Četudi je kukavica od kljuna do konca repa dolga 35 cm, je zelo plašno ptico težko opazovati; še posebno zato, ker nima lastnega gnezda.

V poletju 1978 sta ornitolog dr. Karsten Gaertner in snemalec dr. Rudolf Lamers z veliko potrpežljivostjo uredila

prikrito postojanko v bližini gnezda močvirske trstenice (*Acrocephalus palustris*) in neutrudno opazovala kukavičjo samico v akciji. Brž ko je trstnica poletela iskat hrano in zapustila gnezdo, je kukavica šinila med trstičje in se v najugodnejšem trenutku spravila na delo. Najprej je požrla eno trstičino jajce, eno pa si naložila v kljun in hitro znesla svoje jajce v gnezdo. Vse to početje je izvedla drzno in z igrivo spretnostjo ter ni trajalo dlje kot nekaj sekund.

Na svetu je do sedaj znanih okoli 190 vrst kukavic in približno polovica teh podtika svoja jajca drugovrstnim rediteljem. Vendar nobena izmed številnih vrst ni razvila tega valilnega parazitizma do večje popolnosti kakor naša navadna kukavica (*Cuculus canorus*), ki domuje po vsej Evropi in v večjih predelih Afrike in Azije. V srednji Evropi je navadna kukavica edina zastopnica kukavičjega rodu; parazitira pa pri kakih 40 vrstah ptičkov, najpo-

gosteje pri trstnicah, pastiricah, taščicah in srakoperjih.

Z melodičnim kukanjem se oglašajo samo samec, samica pa se javlja s prijetno zvonečim hihitanjem. Oba se pa oglašata še z drugačnimi klici; med poletom npr. s puhajočim, nasmehu podobnim »hah-hah-hah«.

Med snubljenjem se vrti samec okrog samice s pahljačasto dvignjenim belo sivim progastim repom in podrsava z modro sivimi kreljutmi. Izbiranje gnezda je izključna naloga samice, saj le ona mora vedeti za gnezdo. Druge kukavičje samice odganja iz svojega okolja — toda le tedaj, če iščejo gnezda iste vrste ptic, kakor jih je izbrala ona. Tako kukavičja samica, ki nese jajca samo v gnezda pastiric, navadno ne preganja iz svojega okolja tistih, ki se zanimajo za gnezda drugih vrst.

Da bi goljufijo z jajčki čimprej opravila, se kukavica pojavi ob izbranem gnezdu, tik preden znese jajce. Če pa ne gre vse po načrtu — ako je bilo

Srpičasta trstnica (Acrocephalus scirpaceus Schoenbaeues) hrani mlado kukavico
Foto J. V.

Kukavica (*Cuculus canorus*)

Foto Janez Markizeti

izbrano gnezdo medtem uničeno — si hitro poišče drugo najbolj primerno gnezdo v neposredni bližini.

Pripetil se je skoraj neverjeten dogodek, ko je neko popoldne proti koncu junija kukavica nameravala znesti jajce v gnezdo pastirice (*Motacila cinerea*), ki je bilo skrito v vitici glicinije ob vili. Zmotili so jo igralci tenisa v neposredni bližini. Kukavica je bila tako zmedena, da je zgrešila cilj in se zaletela skozi zelenjem obraslo odprto okno v otroško sobo. Kukavica jajca ni mogla več zadržati, sedla je na ramo gospodarjevi hčerki in tam jajce izpustila. Potem je odletela na prosto. Preden pa je potekel teden dni, se je kukavica znova pojavila in je v isto nameravano gnezdo znesla drugo jajce. Dobro si je zapomnila, da ji prvič ni uspelo.

Zvičajnost je prirojena tudi kukavičjim mladičem. Navadno se izvalijo že 12. ali 13. dan — prej kot mladiči rednikov. Mladič le nekaj ur po izvalitvi, še

slep, ves rožnat, gol in na videz nemnočen, začne odstranjevati tekmece. Kukavičji mladič ima na hrbtu občutljivo vdolbinico. Tipaje se potisne pod najbližje jajčece, se upre z nožicama z razmeroma neverjetno močjo ob rob gnezda, steguje nožici in krna perutič, se poriva ritenski ob steni gnezda navzgor, dokler se jajčece ne prevale čez rob. Z izpraznjenjem gnezda nadaljuje tako dolgo, dokler ne ostane sam.

Zanimivo je, da redniki niti ne poskušajo ovirati tega početja. Dr. Gaertner in dr. Lammers sta opazovala, da je gostiteljica celo pomagala podtaknjencu; ko je kukavičji mladič izrival iz gnezda jajčka močvirske trstnice (*Acrocephalus palustris*) in pravkar izležene mladiče, se je mati gostiteljica na gnezdu celo malo dvignila, da je podtaknjencu olajšala opravilo — izriniti iz gnezda svoje tekmece.

Starša rednika skrbno krmita neoblegano spako ne glede na to, da pod gnez-

dom leže ranjeni in umirajo njuni lastni otroci. Najbrž vzbujata neprestani visoko doneči beraški vrišč in na široko zevajoči kljun z živordečim žrelom kukavičjega mladiča neutešljiv krmilni nagon, da si neutrudno prizadevata potешiti nenasitno lakoto podtaknjenca.

Že po štirih dneh pričnejo mladiču poganjati peresca in hrbtina vdolbinica počasi izginja. Telesno močan mladič grozi, da bo razrinil premajhno gnezdece, perutnički mu zato visita čez rob. Po treh tednih mladič nagonsko — kakor vse ptice — poskuša že poleteti; tedaj je že tako velik, da le še s težavo lovi ravnotežje v pretesnem gnezdu. Rednika morata včasih pristati kar na mladičevem hrbtu, da ga lahko nakrmita, ker na robu gnezda ni prostora. V slabih šestih tednih se je rejenc opasal z rdečkasto ali sivkasto rjavimi pasovi in dosegel popolno samostojnost. Šele v času prvega prezimovanja v Afriki dobi modrikasto-sivo-belkasto obleko odrasle kukavice. Rodna starša, ki sta razplodila in znesla samo jajce in se zanj nista brigala, že v juliju ali avgustu kreneta na pot proti jugu. Potomec ostane pri nas še dober mesec dni, da si nabere potrebnih moči za dolgo pot. Potem brez spremstva poleti na jug in čez Sredozemsko morje, sledeč prirojenemu čudovitemu navigacijskemu nagonu.

Že stoletja je kukavica osrednja ptica znanstvenih raziskav in ljudskih modrovanj. V srednjem veku so ljudje preštevali kukavičje klice in iz njih kovali vremenske napovedi, načrtovali ženitve, doživetja v starost in bogastvo. Še dandanašnji velja, da je treba pri prvem kukavičjem klicu samo požvenketati z drobižem v mošnjičku, da bo poslej dovolj denarja v denarnici. Dolgo je prevladovalo tudi praznoverje, da se kukavica ne odseli, temveč da se ob koncu poletja spremeni v skobca. Nagnjenje k svobodni ljubezni, nekakšno haremsko življenje in nezvestoba med roditeljskima je napravilo kukavico za vzor nemoralnosti. Še v Luthrovih časih je veljala beseda kukavica kot olepševalna oznaka za hudiča. Da so spravljali kukavico v zvezo z rodovitnostjo, dokazuje kmečki pregovor: Če kukavica kuka še dolgo po Janezovem, obeta slabo letino in draginjo. Še dandanes pomeni »Pojdi s kukavico!« toliko kot »Poberi se!« Slaba ocena za našo operjeno prijateljico.

V dvajsetih letih je živel angleški amaterski ornitolog Edgar Chance, ki se je med prvimi podrobneje ukvarjal s sistematičnim raziskovanjem življenja kukavic. V velikem parku Worcester-

shire si je zgradil zamaskirane opazovalnice in v njih prikrit dolga leta opazoval in študiral vedenje kukavic.

Označene primerke je Chance opazoval skozi več valilnih obdobij in uspelo mu je dokazati, da se kukavice vračajo vsako leto v isto okolje, najverjetneje celo v isti revir, od koder so bile njihove matere in one same. Ker v domačem okolju najdejo isto vrsto ptic, ki so jih zredile, nagibajo k poleganju svojih jajc v gnezda že znanih vrst. V teku tisočletij so tako nastale določene zvrsti kukavic, ki stalno polegajo jajca v gnezda taščic, druge pa npr. v gnezda pastiric.

Ker so tu in tam videli kukavico z jajcem v kljunu, je nastala domneva, da kukavica nese svoje jajce v gnezdo rejnika. Chance je ugotovil, da so vse kukavice, ki jih je opazoval, polegale jajca naravnost v gnezda izbranih rejnikov. Kukavica je celo sposobna znesti jajce v pokrito gnezdo kraljička, kar opravi tako, da se z nogama, na katerih sta dva prsta obrnjena naprej, dva pa nazaj, oprime strehe gnezda in jajce, ki ima trdo lupino, potisne v gnezdo skozi luknjo v strehi, ne da bi ga padec poškodoval.

Chance je menil, da kukavičji samec odžene rednika od njenega gnezda, medtem ko se samica neopazno pripravlja, da znese jajce.

Mnogokdaj je slišati, češ kukavica je neumna ptica. To je prav gotovo napačno mnenje. Čeprav ljudje po svojih načelih obsojamo način razplojevanja kukavic kot brezvestno dejanje, je ta ptica vendarle zelo koristna. Poleg mrčesa številnih škodljivih vrst uniči tudi mnoge kosmate gosenice, ki jih druge ptice ne uživajo.

Za vse nas bi bila velika izguba, če bi morali pogrešati prijetnega gosta, katerega melodičen klic odmeva skozi gozd in spremlja aprilska neurja ter dišeče šmarnice v najlepšem mesecu maju. »Ku-ku, ku-ku« doni iz gozda, dovolite nam zaplesati in poskočiti, kajti pomlad je tu in poletje pred durmi.

obnovi sliko!

Iztrebki pričajo, da prav tu poteka stečina jelenjadi

Foto Janez Papež, Diana

Lovska organizacija

Dobra volja — pol uspeha!

To, kar nas je zadnja leta najbolj težilo in spravljalo v slabo voljo, se počasi popravlja. Gre za možnost nakupa krogelnih nabojev za vse vrste lovskih pušk-risanic. Pestra izbira krogelnih nabojev, ki jih lovci trenutno lahko kupijo v trgovinah z lovsko opremo, postavlja na laž dosežanje izgovore, češ da krogelnih nabojev za nobeno ceno ni mogoče uvoziti. Če smo naboje lahko uvozili zdaj, ko so ukrepi za omejitev uvoza dosti strožji kot leta nazaj, je to le dokaz, da se z malo dobre volje in s pametnim dogovarjanjem da marsikaj urediti.

Lovska zveza Slovenije je skupaj s Slovenijašportom uvozila iz Zahodne Nemčije 92 000 nabojev znamke RWS skoraj vseh kalibrov lovskih pušk, ki jih uporabljamo pri nas. Seveda je količina glede na potrebe vseh lovcev premajhna. Zato je pri nakupu nabojev veljal poseben režim (orožni list in članska izkaznica oz. seznam s podatki). Za najpogostejše kalibre lovskih risanic smo kupili več nabojev kot za manj pogoste, kljub temu pa so nekatere vrste nabojev glede na količino in razdelitev po prodajnih mestih hitro pošle. Kot so nam sporočili trgovci, imajo na zalogi še nekaj nabojev določenih kalibrov, zato se velja potruditi in po telefonu povprašati v prodajalne Slovenijašporta.

Devize za nakup nabojev so namensko zagotovila gojitvena lovišča LZS. Pri oblikovanju cene smo upoštevali dejanske stroške in najnižjo trgovsko maržo. Če primerjamo cene za posamezen naboj s cenami iz lovskih katalogov v Zahodni Nemčiji, vidimo, da so taki naboji v tujini, preračunano po uradnem tečaju, za 40 % dražji, zato pomisleki nekaterih glede cene niso upravičeni. Ob tej samohvali pa moramo vsekakor omeniti prispevek

Agrotehnike Grude, tozdr Lovc in DO Slovenijašport, ki sta uvozila krogelne naboje iz Češkoslovaške. Cena teh nabojev je bila, oziroma je, dosti nižja (naboj stane 26 din). Žal pa so uvozili le naboje za najpogostejše kalibre (7 × 64; 7 × 57 R; 7 × 65 R; .30—06, .243 W; 7 × 57; 6,5 × 57; .380 W).

Agrotehnika Gruda, tozdr Lovc prodaja v svojih trgovinah še naboje avstrijskega Hirtenberga, in sicer s krogliami Nosler in ABC, vendar spet le za najpogostejše kalibre. Cena teh nabojev je glede na kakovost sprejemljiva. Zvedeli smo, da naboje iz Avstrije in Češkoslovaške prodajajo v teh trgovinah občasno, odvisno od uvoza, zato jih ponavadi hitro zmanjka. So pa obljubili, da bodo naboje letos uvozili še nekajkrat, tako da bo imel vsak lovec do lovne sezone verjetno dovolj nabojev za to in tudi za naslednjo lovno sezono.

Preskrbo z lovskimi naboji bomo v prihodnje urejali v okviru samoupravnih sporazumov o oddaji uplenjene divjadi in seveda pod pogojem, da je zagotovljen uvoz lovske opreme. Za ta namen smo pri SISEOT v planih zagotovili dovolj deviz za uvoz opreme in v prihodnje s temi stvarmi ne bi smelo biti nobenih problemov. Zdaj smo sami na vrsti, da pri sklepanju samoupravnih sporazumov upoštevamo naše potrebe. Naj bo akcija Lovske zveze Slovenije zgled za to, da je mogoče samo organizirano, z združevanjem interesov in sredstev, izpeljati take akcije in celo bolj zahtevne od teh. Menimo, da so za vedno minili časi, ko je naš lovec v prodajalnah za mejo drago kupoval naboje in jih v »varžetih« skrivaj prinašal čez mejo.

Janez Markoli,
predsednik sveta
za finančno-gospodarska
vprašanja pri LZS

Lovci in družbena samozaščita

Da je vloga lovcev v konceptu splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite izredno pomembna, je bilo že večkrat zapisano, še večkrat pa povedano. To je povsem razumljivo, saj lovci dobro poznajo okolje, v katerem živimo in delamo. Družba nam je zaupala nalogo, da varujemo naravo in divjad in da gospodarimo v loviščih. Zaupala pa nam je tudi varovanje pridobitev revolucije in samoupravljanja ter naše neuvrščene politike miroljubnega sožitja. Pa se tega v celoti vsi tudi zavedamo? Delamo tako, kot bi morali? Ali pa smo zadovoljni že s tem, da naloge s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite zapišemo v svoje pravilnike, ker pač moramo izvoliti tudi odbore za SLO in DS?

Ker vsaj doslej v glasilu Lovc nisem zasledil nobenega konkretnega primera samozaščitnega ravnanja lovcev, bom opisal primera iz ene od obmejnih lovskih družin z območja ZLD Maribor.

Bila je prva letošnja nedelja. Lovci lovske družine Šentilj, katere lovišče leži na obmejnem območju s sosednjo Avstrijo, so imeli zadnji pogon v minulih sezonah. Lovili so v revirju, v katerem rade domujejo lisice. Vodja lova je pogon organiziral tako, da bi lisica, ki bi bila morebiti na planem, težko pobegnila. Lovci so skrbno pregledali sleherni grm, toda lisice ni bilo. Kljub temu pa je bil pogon uspešen. Še več — presenetljiv, kajti lovci so tisto januarsko nedeljo »uplenili« 76 kg kave in seveda tudi nekaj fazanov. Da, pravilno ste prebrali — 76 kg kave — spravljene v dveh vrečah in dveh nahrbtnikih. Vse skupaj je bilo »shranjeno« v grmu.

Mladi lovec Marjan, ki je »uplenil« kavo, je pripovedoval o tem: »Gospodar družine nas je pred začetkom lova opozoril tudi na obstreljeno srno, ki naj bi bila v revirju. Zaradi srne in seveda zaradi možnosti, da uplenim lisico, sem tako kot drugi lovci nadse skrbno pregledal sleherni grm na svoji

poti po revirju. V nekem grmu sem že od daleč opazil nekaj sivo rjavega. Zdelo se mi je, da leži v grmu srna. Pomislil sem na tisto ranjeno. Ker sem imel le šibrenico, sem o tem obvestil sosednjega lovca, ki je imel kombinirano puško.

Toda ko sva se približala grmu, sva ugotovila, da sta tisto sivo rjavo dve vreči, za njima pa dva polna nahrbtnika. Seveda naju je zanimalo, kaj je v njih. Ko sva odvezala prvo vrečo, skorajda nisva mogla verjeti očem — bila je polna kave v kilogramskih zavitkih. Tudi drugi lovci, ki so se nama medtem pridružili, so presenečeno zijali v kavo, saj česa podobnega v lovišču še nismo našli.

Odločili smo se, da »plen« naložimo v avto in ga odpeljemo na postajo milice v Šentilj. Tako smo ves »plen« oddali varnostnim organom.

Toliko o tem mladi lovec Marjan. Tako samozaščitno ravnanje šentiljskih lovcev je prav gotovo lep primer, da mora biti lovec pozoren na vse v lovišču, ne samo na divjad. To je lep primer, kako smo lovci lahko še kako koristni pomočniki varnostnih organov in naših obmejnih stražarjev. Vsi vemo, da prav vsega ne morejo sami odkriti, zato jim moramo lovci in občani pomagati, še posebno zdaj, ko posamezni občani poskušajo na nedovoljen način prenašati čez mejo stvari, zlasti tiste, ki jih bolj pogosto vidimo na policah v naših trgovinah. To pa seveda še zdaleč ni opravičilo za »šverc«, prekupčevanje in za lahek način pridobivanja denarja in s tem neupravičenega in protizakonitega bogatenja. Lovci lahko pomagamo to preprečevati in odkrivati kršitelje, zlasti če ukrepamo hitro in učinkovito.

Sicer pa »uplenjena« kava ni edini primer samozaščitnega ravnanja šentiljskih lovcev. Naj opišem še drugega.

Bilo je decembra lani, ko sta se lovca Franc in Polde vračala z lova na srne. Ob gozdu sta opazila dva neznana človeka, ki sta se po njunem mnenju vedla sumljivo. Polde je ustavil avto in Franc se je odločil, da bo ugotovil, kdo sta možaka. Ko sta možaka opazila, da se jim približuje »uniformiran« in

oborožen človek, sta vsak po svoji poti pobegnili v gozd. To je Franca še bolj »podžgalo«. Pogнал se je za enim izmed njiju in ko se mu je približal na primerno razdaljo, se je odločil, da ga s klicem »stoj« ustavi. Posrečilo se mu je. Moški se je ustavil, dvignil roke nad glavo in na Francovo presenečenje je bil kmalu ob njem še drugi moški, prav tako z dvignjenima rokama. Franc je kmalu ugotovil, da možakarja nimata dokumentov in da sta romunska državljana, ki želita ilegalno prestopiti jugoslovansko-avstrijsko mejo. Medtem mu je prišel na pomoč še lovec Polde. Skupaj sta »begunca« odpeljala do ceste in predala miličniku, ki ga je o »plenu« obvestil tretji član lovske družine. Budnost, pogum, hitra odločitve in naglo ukrepanje obeh lovcev so torej preprečili Romunoma ilegalni prehod čez mejo. To sta le dva primera samozashitnega ravnanja lovcev LD Šentilj, ki sicer uspešno sodelujejo z obmejnimi strazarji in postajo milice. Ker pa je ob naši meji, naj bo to z Avstrijo, Italijo ali z Madžarsko, nič koliko lovskih družin, bi bilo prav, da bi se lovci na vsem obmejnem območju pa tudi znotraj naše ožje domovine bolj zavzeto vključevali v DS in SLO. Tudi to, ne samo varstvo, gojitev divjadi, gospodarjenje z lovišči in lov, je naša naloga.

Zoran Lešnik

LD Lož-Stari trg razvila svoj prapor

LD Lož-Stari trg je bila ustanovljena leta 1946. Naše lovišče leži v nadmorski višini 580 m, hribi pa segajo do 1100 m visoko. Celotno lovišče meri 3200 ha. Je na gosto prepreženo s cestami in naselji, zato v njem ni toliko miru, kot bi želeli. Kljub temu pa živi v njem veliko vrst divjadi.

Številčnost jelenjadi v lovišču smo načrtno zmanjšali, tako da je stalež te divjadi zdaj veliko manjši kot pred petimi leti. Srnjadi je še precej in na leto odstrelimo približno po 80 živali. Stalež medvedov pa je po naši pre-

soji previsok; to utemeljuje mo s škodo, ki so jo napravili letos celo po vrtovih in sadovnjakih v bližini hiš. Tudi lisicam smo predolgo prizanašali, zato jih je vse več garjavih, pojavila pa se je tudi steklina. V lovišču pa živi tudi volk in ris. Imamo tudi zajce, vendar jih je malo. Najštevilnejša mala divjad pri nas je raca mlakarica.

Gozdne površine v lovišču so porasle s smreko, borom, jelko, bukvijo, s črnim in belim gabrom in z raznovrstno podrastjo, največ pa je leske.

V lovišču smo uredili 8 krmišč, ki ji redno zalagamo. Lovci pokosimo 12 ha košenic — na teh površinah dobimo približno 15 ton sena — 16 ha pa pokosijo kmetje za svoje potrebe. Tako imamo še 16 ha pasišč za divjad.

Vsak član (zdaj šteje LD 54 članov) je v zadnjih letih delal povprečno 30 ur na leto. Letos pa bo obveznih delovnih ur več kot 60 na člana, kar dokazuje, da smo dokaj aktivni.

Naša dolgoletna želja se je uresničila lani na Dan borca in naposled je tudi naša LD razvila svoj prapor — pri lovski koči Slemenki, ki stoji na lazu za Kneškim hribom. Slovesnost smo priredili ob 36. obletnici LD Lož-Stari trg in ob 40-letnici ustanovitve

Jelena, pravilnega šestnajsteraka, so našli 28. 11. 1982 v G. L. »Ljubljanski vrh«. Star je 10—11 let, rogovje je ocenjeno s 188,92 točkami. Vzrok smrti še ni znan. Po številnih poškodbah na glavi je mogoče sklepati, da je agonija trajala dolgo. Je bil zastreljen ali pa je v roku precenil svoje moči? Lahko je poginil tudi zaradi stekline ali zaradi pri nas malo znane, vendar ugotovljene virusne paralize. Žalosten konec tako mogočne živali.

Foto Blaž Krže

Rakovške čete pod Racno goro. Ob tej priložnosti je GG Postojna odprlo del nove ceste Kočevska dolina—Smrekovci, in sicer do naše lovske koče.

Ker je v lovišču LD Lož-Stari

trg jelenjad stalna divjad, smo se lovci odločili, da bo emblem na našem praporu jelen.

Slovesnosti ob razvitju prapora se je poleg lovcev udeležilo veliko krajanov iz vse

Člani LD Lož-Stari trg ob razvitju družinskega prapora

Foto S. Z

Notranjske. Slavnostni govornik, starešina Jakob Baraga, je v svojem govoru izčrpno opisal delovanje naše LD od ustanovitve do razvitja prapora. Na prireditvi je zapel pevski zbor Svoboda iz Loške doline, igrala pa je tudi godba na pihala iz Kovinoplastike.

Prapor je razvila pokroviteljica Jožefa Kandare in ga izročila zastavonoši Ivanu Kočvarju.

Na slovesnosti smo sprejeli Janeza Moharja, Antona Haceta in Ivana Petriča za častne člane naše družine. Vsi trije so lovci že od ustanovitve lovske družine. Več zaslužnih članov pa smo odlikovali z lovskega odlikovanja. Odlikovanja je podelil prvoborec in lovec Anton Bavec-Cene, predsednik skupščine ZLD Notranjske.

LD Lož-Stari trg se iskreno zahvaljuje vsem posameznikom, prijateljskim LD, družbenopolitičnim in delovnim organizacijam za pomoč in udeležbo pri razvitju prapora. S. Z.

Koledar pomembnejših strelskih tekmovanj v letu 1983

discipline: trap, skeet in premična tarča divjadi (določene hitrosti)

3. april

1. kolo ligaških tekmovanj v disciplini trap:

— republiška liga — organizator: SK »Trap« ZLD Nova Gorica (na strelišču v Panovcu);

izžrebani pari: SD »Olimpija« Ljubljana : SD »Jesen« Slovenska Bistrica; SD »Š. Kovač« Murska Sobota : SD »Svoboda« Senožeče in SK »Trap« Ormož : SK »Trap« ZLD Nova Gorica;

— vzhodna medregijska liga — organizator: SD »Š. Kovač« Murska Sobota (na strelišču v Rakičanu);

— zahodna medregijska liga — organizator: SD »Svoboda« Senožeče (na strelišču pri Kazljah).

10. april

Prvenstvo strelskih družin v disciplini trap (na 50 golobov).

17. april

2. kolo ligaških tekmovanj v disciplini trap:

— republiška liga — organizator: SD »Svoboda« Senožeče (na strelišču pri Kazljah);

izžrebani pari: SD »Jesen« Slovenska Bistrica : SK »Trap« ZLD Nova Gorica; SD »Svoboda« Senožeče : SK »Trap« Ormož in SD »Olimpija« Ljubljana : SD »Š. Kovač« Murska Sobota;

— vzhodna medregijska liga — organizator: SD »Mrož« Titovo Velenje (na strelišču v Hajdošah);

— zahodna medregijska liga — organizator: SK »Trap« ZLD Nova Gorica (na strelišču v Panovcu).

23. in 24. april

1. zvezni pozivni turnir za izbiro državne reprezentance v disciplini trap — organizator: SD »Svoboda« Senožeče (na strelišču pri Kazljah).

2. maj

3. kolo ligaških tekmovanj v disciplini trap:

— republiška liga — organizator: SD »Š. Kovač« Murska Sobota (na strelišču v Rakičanu);

izžrebani pari: SD »Š. Kovač« Murska Sobota : SD »Jesen« Slovenska Bistrica; SK »Trap« Ormož : SD »Olimpija« Ljubljana in SK »Trap« ZLD Nova Gorica : SD »Svoboda« Senožeče;

— vzhodna medregijska liga — organizator: SD »J. Lako« Lenart (na strelišču v Zgornji Polskavi);

— zahodna medregijska liga — organizator: SD »Dolomiti« Vrhnika (na strelišču pri Kazljah).

7. in 8. maj

2. zvezni pozivni turnir za izbiro državne reprezentance v disciplini trap — organizator: Strelska zveza Bosne in Hercegovine (na strelišču v Trnovem).

15. maj

Zadnji rok za izvedbo prvenstev lovskega družin.

15. do 19. maj

Balkansko prvenstvo v disciplinah trap in skeet — organizator: Turčija (na strelišču v Istanbulu).

22. maj

4. kolo ligaških tekmovanj v disciplini trap:

— republiška liga — organizator: SD »Jesen« Slovenska Bistrica (na strelišču v Zgornji Polskavi);

izžrebani pari: SD »Jesen« Slovenska Bistrica : SD »Svoboda« Senožeče; SD »Olimpija« Ljubljana : SK »Trap« ZLD Nova Gorica in SD »Š. Kovač« Murska Sobota : SK »Trap« Ormož;

— vzhodna medregijska liga — organizator: SK »Trap« Ormož (na strelišču v Hajdošah);

— zahodna medregijska liga — organizator: SD »B. Grajer« Vevče (na strelišču v Tomačevem).

27. maj

Prijateljsko tekmovanje med športnimi novinarji in športnimi delavci Slovenije v streljanju na glinaste golobe (trap) in v premično tarčo divjadi — organizator: SD »Svoboda« Senožeče (na strelišču pri Kazljah).

29. maj

Prvenstvo zvez lovskega družin.

5. junij

Tradicionalni dvoboj med reprezentancama Slovenije in Hrvatske v disciplini trap — organizator: Strelska zveza Hrvatske (na strelišču v Zaboku).

12. junij

5. kolo ligaških tekmovanj v disciplini trap:

— republiška liga — organizator: SD »Olimpija« Ljubljana (na strelišču v Tomačevem);

izžrebani pari: SK »Trap« Ormož : SD »Jesen« Slovenska Bistrica; SK »Trap« ZLD Nova Gorica : SD »Š. Kovač« Murska Sobota in SD »Svoboda« Senožeče : SD »Olimpija« Ljubljana;

— vzhodna medregijska liga — organizator: SD »Kajuh« Mozirje (na strelišču v Zgornji Polskavi);

— zahodna medregijska liga — organizator: SD »Partizan« Krško (na strelišču v Radečah).

19. junij

Prvenstva tekmovalnih skupnosti v disciplini trap (na 100 golobov).

25. in 26. junij

Prvenstvo Lovske zveze Slovenije — organizator: Zveza lovskega družin Postojna (na strelišču pri Kazljah).

3. julij

Kvalifikacijsko tekmovanje ekip za ligaške nastope v letu 1984 — organizator: prvo-uvrščena ekipa v zahodni medregijski ligi.

9. in 10. julij

Republiško prvenstvo v disciplini trap — organizator: Občinska strelska zveza Ptuj (na strelišču v Hajdošah).

16. in 17. julij

Prijateljsko srečanje med reprezentancama Slovenije in Jugoslavije v disciplini trap (mednarodni program) v počastitev 35-letnice Strelske zveze Slovenije — organizator: SD »Olimpija« Ljubljana (na strelišču v Tomačevem).

23. in 24. julij

Državno prvenstvo v disciplini skeet — organizator: Strelska zveza Hrvatske (na novem strelišču v Zagrebu).

30. in 31. julij

Državno prvenstvo v disciplini trap — organizator: Strelska zveza Hrvatske (na novem strelišču v Zagrebu).

28. avgust

1. odprto republiško prvenstvo v streljanju na premično tarčo divjadi (določene hitrosti) — nacionalni program: 4 x 20 strel — organizator: SD »Svoboda« Senožeče (na strelišču pri Kazljah).

Komisija za strelstvo LZS — M. S.

Jubilanti

Ljuban Zadnik — sedemdesetletnik

Zaradi hitrega in mladeniškega koraka mu nihče ne bi prisodil, da si je naložil na ramena že sedem križev, in ni malo tistih v Ljubljani in po Sloveniji, ki poznajo Ljubana Zadnika. V matični knjigi je zapisano, da se je rodil v Ljubljani 23. februarja 1913, in menda so mu rojnice že takrat namenile življenje v naravi.

Lovec — že krščen — je postal leta 1931 kot osemnajstletni mladenič in od tedaj je živel z naravo, lovil, ribaril, planinaril, smučal in se sploh udeleževal v športu.

Po osvoboditvi je postal prvi starešina Lovske družine Pšata in to dolžnost so mu pšatski lovci nalagali kar 36 let. Šele lani so ga odvezali te funkcije, toda takoj spet obremenili s tajniškimi opravili. Večkrat je bil tudi izvoljen v upravni odbor nekdanje OLZ Ljubljana in kasneje v ZLD Ljubljana. Od leta 1971 do 1977 je bil predsednik ZLD Ljubljana, od tega leta naprej pa tehnični tajnik. V tem času je bil tudi podpredsednik LZS. Prav tako ga dobro poznamo kot prizadevnega kinologa in vodnika lovske psov, predvsem ptičarjev. Več kot 35 let je tudi sodnik za ptičarje in šarivce.

Za izredno aktivno dolgoletno delovanje v korist lovstva in divjadi, za nesebično delo in pripravljenost, da priskoči na pomoč in svetuje, je bil odlikovan z zlatim redom LZ Jugoslavije, z vsemi odlikovanji LZ Slovenije vključno z Zlatorogovo plaketo in z odlikovanji KZS — zlatim znakom, redom II. stopnje in redom I. stopnje.

Ljubanu — vsestranskemu lovskemu in kinološkemu strokovnjaku — želimo ob visokem življenjskem jubileju še mnogo srečnih in zadovoljnih let in veliko uspehov pri delu njegovi prijatelji —

lovci in kinologi

Ljuban Zadnik

Konrad Vela je 25. 11. 1982 praznoval sedemdeseti rojstni dan, hkrati pa tudi 36 let lovskega udejstvovanja v LD Destrnik.

Rodil se je 25. 11. 1912 v Podvincih v proletarski družini. Že v otroških letih se je »zagledal« v naravo in rad prisluhnil pripovedovanju lovskega dogodiščin. Kakor večini proletarskih sinov tudi njemu ni bilo »z rožicami postlano«. Že leta 1941 je začel delati za OF in partizane in to sodelovanje plačeval po zaporih.

Zaradi velike ljubezni do divjadi je takoj po osvoboditvi, že leta 1945, začel neposredno sodelovati pri varstvu in gojitvi divjadi. Leta 1946 je bil med ustanovitelji LD Destrnik in postal njen starešina. Takoj se je lotil oblikovanja lovske družine na samoupravni socialistični osnovi. Kadar je bilo treba urediti nejasnosti in nesporazume, je bila njegova beseda odločna, a sproščena in šaljiva na »zadnjih pogonih« in drugih družabnih srečanjih.

Konrad ima velike zasluge pri graditvi lovske koče na Drsteli; kot zidarski mojster je napravil načrte zanjo in ves čas nadzoroval gradnjo. Poleg tega je v lovišču opravil veliko neplačanega dela. Predvsem si je prizadeval za varstvo in gojitev divjadi ter za načrtno izpuščanje in gojitev fazanov. Največ pa mu pomeni neokrnjena narava, v katero tako rad zahaja.

Starešina naše lovske družine je bil kar 35 let (od leta 1945 do 1980). Poleg tega je bil od leta 1948 do 1976 go-

Konrad Vela

spodar ZLD Ptuj in od leta 1976 do 1980 gospodar doma ZLD Ptuj.

Lovska zveza Slovenije ga je za marljivo delo odlikovala z znakom za lovske zasluge in z redom za lovske zasluge II. stopnje.

Konrad je s svojim bogatim lovskim znanjem in dolgoletnimi izkušnjami vzgojil veliko lovcev. Vsa leta je bil marljiv pri delu in na lovu, dokler ga ni začela nadlegovati zahrbtna bolezen.

Dragi Konrad, ob tvoji sedemdesetletnici ti iskreno čestitamo in se ti zahvaljujemo za vse, kar si storil za naše lovišče in našo lovsko družino. Želimo ti še veliko zadovoljnih let, čimveč zdravja, na lovu pa mirno roko in dober pogled!

Lovci LD Destrnik — F. M.

Ivan Škrbec je dopolnil šestdeset let 17. 9. 1982. Rodil se je v Danah pri Ložu. Že mlad je moral po svetu. V Mengšu se je izučil za strojnega ključavničarja.

Leta 1963 je bil sprejet v LD Lož-Stari trg in takoj je prevzel funkcijo tajnika, ki jo je opravljal štiri leta (od leta 1953 do 1956). Za naslednja štiri leta smo ga izvolili za blagajnika (od 1957 do 1960). S svojim delom v lovske vrstah je Ivan pokazal, da mu nobeno delo ni pretežko. Funkcije je opravljal nadvse skrbno in vestno. Ivo je dober lovec, vedno nasmejan, vsa dela v lovišču pa je opravljal odgo-

Ivan Škrbec

vorno in brez izmikanja, čeprav je bil do grla zaposlen z odgovornim delom v službi in s preurejanjem hiše. Že od mladosti je navajen nenehno delati in to toliko, da se niti postarati ni imel časa.

Na pohodih na lovu ni nikoli utrujen, nam mlajšim pa zmanjkuje sape, če hočemo držati korak z njim. Prav veseli pa smo njegove spretosti pri kuhanju lovske specialitete.

LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge.

Dragi Ivan, iz srca ti želimo še mnogo zdravih let in lovskega užitka med nami!

Lovci LD Lož-Stari trg —
J. B.

Ivo Grögl, ki je pred kratkim praznoval šestdesetletnico, se je rodil 8. 12. 1922 v hriboviti kobanski vasi na Remšniku.

Mladost je preživel v Dravogradu in Slovenski Bistrici in dolga leta služboval kot trgovec. Ves svoj prosti čas je že takrat posvečal planinarjenju, taborništvu in lovu. Na njegov predlog so v Radljah ustanovili planinsko društvo in Ivo je bil več let njegov predsednik, največ časa pa je posvečal mladinski sekciji planinskega društva. Od leta 1967 je tudi član gorske reševalne službe. Svoje planinarjenje je kronal z alpinističnimi odpravami na Mt. Kenijo v Afriki in v Ande v Peruju. V lovske vrste je stopil leta 1954; izvolili so ga za tajnika LD Radlje in to funkcijo je opravljal celih 15 let (od 1955

do 1980). V vseh teh letih je bil duša in gonilna sila lovske družine. Zaradi velike ljubezni do narave in vitalnosti smo ga nenehno srečevali tudi pri delu v lovišču, ne samo pri opravljanju tajniških del. Dolga leta je vodil tudi revir Brezovec in ga s skupino vzorno uredil. Tudi pri gradnji lovske kočje je imel največ zaslug prav Ivo, več let pa je bil tudi njen oskrbnik. Ob vseh pisarniških zadolžitvah je vedno našel dovolj časa tudi za gojitvene posege v lovišču. Poleg skrbi za pravilno gojitev srnjadi se je izkazal tudi pri izpuščanju divjih rac in fazanov. Vsa leta lovskega udejstvovanja se je na veliko posvečal tudi lovski kinologiji.

Udejstvoval se je tudi na kulturnem področju. Bil je član pevskega okteta in osem let predsednik IO Kulturne skupnosti občine Radlje. Zdaj je predsednik kulturno-umetniškega društva »Milan Zidanšek« v Radljah. Tri leta je bil tudi upravnik Ribniške kočje na Pohorju. Z veliko požrtvovalnega dela se mu je posrečilo, da je kočja »zaživela« bolj kot kdaj prej ali pozneje. Od leta 1974 do upokojitve 1983 je bil tajnik Krajevne skupnosti Radlje. Tudi v to delo je vložil vse svoje sposobnosti. Njegov delavnik je trajal pozno v noč. Za marljivo, kvalitetno in vestno delo mu je KS Radlje podelila najvišje priznanje — plaketo najbolj aktivnega občana.

Ivovo življenje je izredno bogato in ustvarjalno in v njegovem kraju ga zelo cenijo. Na prehojeno življenjsko pot je lahko upravičeno ponosen. Lovci in znanci mu tudi v prihodnje želimo enako uspešnost na vseh področjih delovanja. Predvsem pa mu želimo še obilo zdravja in prijetnih uric v našem lovišču!

Lovci LD Radlje — M. S.

Jože Sakelšek je 5. decembra 1982 praznoval sedemdesetletnico, obenem pa tridesetletnico lovskega udejstvovanja.

Rodil se je 5. 12. 1912 kot sin majhnega kmeta v Krčevini pri Ptujju. Po osnovni šoli

Jože Sakelšek

se je izučil za krojača. Tako je njegovo življenje teklo ob šivalnem stroju in ob delu na majhni kmetiji. Po osvoboditvi se je zaposlil pri PTT podjetju kot pismonoša in tu dočkal upokojitve.

Lovec je postal leta 1952 pri Lovski družini Destrnik. V njenem upravnem oziroma izvršnem odboru in nadzornem odboru je deloval 25 let (1955 do 1980). Največ zaslug pa ima kot uspešen kinološki referent v naši LD, saj je to funkcijo vzorno opravljal celih 20 let. Kinološki tečaj z izpitom je opravil na Kinološki zvezi Slovenije v Ljubljani.

Za nesebično in vzorno delo ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za lovske zasluge, KZS pa s srebrnim znakom za zasluge v kinologiji.

Zaradi nesebičnega dela, do brega poznavanja lovstva, kinologije in velike ljubezni do neokrnjene narave in pravičnega odnosa do divjadi ga lovci zelo cenijo in ga imajo radi. Njegovo delovanje na lovskem področju poznajo daleč naokoli. Poleg tega pa je Jože tudi eden najvidnejših aktivistov — kot delavec, organizator in vodja akcij v svojem kraju.

Dragi Joža, za vse, kar si storil za naše lovstvo in za naravo, smo ti iskreno hvaležni. Sicer pa ti želimo, da bi še dolgo prihajal med nas čil in zdrav in s svojo vedrino in poštenostjo krepil v naših vrstah nesebičnost in pravo lovsko tovarištvo!

Lovci LD Destrnik — F. M.

Mladi pišejo

Trenutki v naravi

Nekega dne sva se z očetom odpravila na lov. Hodila sva čisto potihlo, da ne bi vznemirjala gozdnih prebivalcev. Ko sva prispela do opazovalnice, sva se prav tako tiho povzpela po lestvi. Očka se je vzpenjal pred menoj. Puško je obesil na žebelj in sedel na klop.

Nekaj je zašumelo: bil je zajček. Skakljal je po travi in sem in tja smuknil kakšno zelišče. Bil je blizu grma in hop! ga ni bilo več. Ker ga nisem več videla, mi je bilo hudo, da je tako hitro zbežal v varno zavetje.

Znenada je planil na jaso majhen medvedek. Imel je privihnan smrček in kratke nožice — prava črna zverinica. Renčal je in brundal, dokler se ni umiril pri solnici. Sedel je in si čistil kremplje ob travo. Nato je vstal in tek, dokler ni prišel do stare hruške in tam je s kremplji trgal drevesno skorjo. Nato je tudi on izginil.

Nato sem opazila še srne. Videla sem tudi lisici, ki sta se plazili po stezi.

Bil je že mrak in z očetom sva odšla domov.

Nataša Lavrič,
6. r. OŠ Kočevje

Naša izgubljena Asta

Moj ati je lovec. Imamo psičko, ki ji je ime Asta. Stara je šest let in je bele barve z nekaj svetlo rjavimi lisami. Lanskega decembra je šel ati v gozd in s seboj je vzel tudi Asto. V gozdu jo je odvezal in veselo je stekla po snegu. Minila je ura ali dve, psičke pa od nikoder. Ati jo je začel klicati, toda ni je doklical. Bila je že predaleč. Moral je oditi domov in potem v službo. Tako se je vrnil brez Aste.

Prišla sem iz šole in stekla proti pasji hišici. Poklicala sem jo, a ni se prikazala. Ko-

maj sem čakala, da pride mamica iz službe in jo povprašam, kje je Asta. Vendar tudi ona ni vedela, kje je. Zvečer se je vrnil še ati in takoj sem ga povprašala po psički. Odgovoril mi je, da sta šla skupaj v gozd, nazaj pa da se ni vrnila. Obljubil mi je, da jo bova naslednji dan — v soboto — skupaj poiškala.

Ponoči je zapadlo veliko snega. Takoj, ko so ceste splužili, sva se odpeljala z avtom do Suše. Spotoma sva šla iskat tudi novoletno jelko. Stopila sva iz avta in zagazila v globok sneg. S težavo sva prišla do smrečice in jo odsekala. Nato sva začela klicati Asto in iskati njene sledi v snegu. Nisva jih našla in razočarana sva se vrnila domov. Nazaj grede sva iz gostilne telefonirala na okoliške kmetije, da bi nam sporočili, če bi kje videli našega psa. Vsak dan teže sem čakala novic o Asti.

Minil je cel teden. V nedeljo je pritekel sosedov fant in povedal, da naša Asta stoji na križišču. Bila sem vsa iz sebe, ko sem zvedela, da je še živa. Hitro sem poiskala vrstico in že sva se z atijem odpeljala ponjo. Zagledala sem jo in vesela stekla proti njej, ona pa je mahala z repom. Bila je čisto bela, le pri gobčku je imela krvavo liso.

Tista zadnja decembrska nedelja je bila zame najlepša v lanskem letu.

Mateja Gantar,
9 let, Gorenja vas

Ajda in lisica

Nekoč mi je oče kupil psičko z imenom Ajda. Ko sem imela psičko, sem očeta začela nagovarjati, da bi šli na lisico. Toda oče mi je pojasnil, da je Ajda še premlada za lov. Počakati sem morala še nekaj mesecev, da je zrasla.

Bilo je nekega dne v januarju, ko mi je oče rekel, da gremo na lov. Od veselja in lovske mrzlice sem pri mizi kar odložila žlico in nisem mogla več jesti. Hitro sem stekla v svojo sobo in si oblekla topel zimski pulover. Ajdi sem zapela okoli vratu

veržico, oče je pa vzel puško.

Kmalu smo prišli do prvega brloga. Takemu brlogu, v katerem prebiva lisica, pravimo lisičina. Oče je ukazal Ajdi, naj gre v lisičino in pogleda, ali je zvitoareпка doma. Toda Ajda je samo vohljala okrog vhoda, v brlog pa ni šla. Končno se je premislila in zlezla v luknjo. Oče mi je pokimal in se nasmehnil. Težko sem čakala, da bi videla in slišala, kaj se bo dogajalo. Oče je odprl puško in jo napolnil z nabojema. Naenkrat zaslišiva Ajdin glas v rovu. Vedno glasneje je lajala, ker sta si gotovo v lisico gledali iz oči v oči. Bilo me je že strah, da bi lisica zgrabila Ajdo. Spomnila sem se raznih zgodb, kako je lisjak zgrabil psa za goltanec. Toda nenadoma zagledam lisico, ki je bliskovito skočila iz rova.

Od začudenja in strahu, da bo ušla, sem se spozabila in zaklicala: »Oče!« Takrat je že odjeknil prvi in nato še drugi strel. Lisica se je zakotalila po bregu. Bila je dobro zadeta. Hitro sem stekla ponjo. Lisica je samo še odpirala usta in grizla z zobmi. Nato smo se s plenom vsi trije napotili domov. Najbolj ponosna je bila seveda Ajda, saj je bila to njena prva lisica. Oče je na vrvi gnal Ajdo, jaz sem pa nosila lisico. Ko sva z očetom prispela domov, sva lisico odrila in že drugi dan sva jo odpeljala k strojarju v Slovenske Konjice. Oče je lisico poklonil mami, ki jo sedaj nosi okrog vratu.

Marinka Horvat,
Nova vas pri Ptuj

V spomin

Ludvik Silovšek je za vedno zapustil lovske vrste 25. 3. 1982, star komaj 62 let. Na njegovi zadnji poti smo ga

pospremili 27. marca na škalsko pokopališče.

Ludvik je stopil v lovske vrste leta 1955 in je bil dolga leta član UO (od 1956 do 1980) in vesten blagajnik (od 1956 do 1978). Od leta 1962 do 1978 je bil gospodar lovske koče.

Ko je naša družina gradila prvo lovsko kočo, je bil med tistimi, ki so žrtvovali največ prostega časa in si nabrali največ udarniških ur.

Za nesebično delo je dobil od lovske družine več priznanj, Lovska zveza Slovenije pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge.

Na zadnji poti smo ga pospremili številni lovci, prijatelji in krajan. Ob grobu se je v imenu LD poslovil od njega govornik Vlado. Lovski rog je otožno zadonel v poslednji pozdrav in častni streli lovskega pogona so odmevali po škalski dolini. V poslednji pozdrav so se mu poklonili lovski prapori, na krsto so padale smrekove vejice v znak lovskega spoštovanja.

Hvala za vse, dragi Ludvik, kar si prispeval za našo skupnost in za napredek našega lovstva!

Lovci LD Škale — S. P.

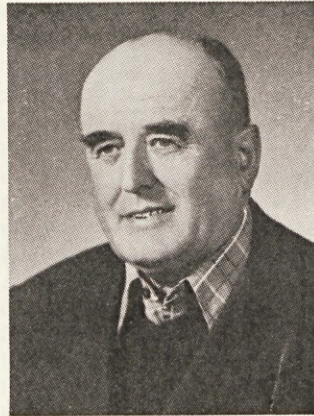
Jože Lah, dolgoletni član LD Pristava, je umrl 16. 5. 1982. Tam, kjer se bistri potoček Tišnica izliva v deročo Sotlo, stoji mogočna domačija, v kateri je še pred kratkim živel naš Jože. Na tej domačiji je gospodaril in odhajal na lov, tu je dočakal svojih 89 let.

Rodil si se leta 1893 v prijetni vasi Zibiki, v ugledni kmečki hiši v številni družini. Kot zaveden slovenski kmečki mladenič nisi sklonil glave pred takratnim ponižujočim odnosom gosposke do preprostega kmeta, ampak si se še z večjo močjo zagrizel v rodno zemljo.

Otroštvo ti je minevalo med zelenimi livadami, v šolo te je spremljalo žvrgolenje ptic in tu in tam je pred tvojim korakom pobegnil v zavetje prestrašeni zajec. Zato ni nič čudnega, da si že tako zgodaj vzljubil naravo. Postal si lo-

Jože Lah

Pavle Nograšek

vec tako rekoč prej, kot si odrasel, postal si prijatelj in varuh prebivalcev gozda in ostal si jim zvest do smrti. Od leta 1946 do 1953 si bil predsednik Lovske družine Sodna vas. Zlasti aktivno si deloval takrat, ko so se združile lovske družine Zibika, Pristava, Sv. Peter in Sodna vas. S Frančkom Krivcem in še nekaterimi drugimi naprednimi lovci ste novo združeno družino imenovali Lovska družina Pristava.

Žal pa ti ni bilo dano, da bi dočakal otvoritev novega lovskega doma na Tinskem in razvitje družinskega prapora. Prej so zagrmel lovske puške okrog tvoje gomile in naznatile, da je lov zate za vedno končan.

Ostal nam je lep spomin nate, hvaležnost in dolg, da nadaljujemo po poti, ki si nam jo začrtal.

Naj ti bo lahka slovenska zemlja!

Lovci LD Pristava — R. S.

Pavle Nograšek je umrl 17. 8. 1982, star 67 let. Na njegovi zadnji poti smo ga pospremili številni lovci, svojci in drugi prijatelji. Njegovo srce se je ustavilo v njemu najljubšem delu lovišča, ko je opazoval srnjad; njegova puška je za vedno onemela.

Med NOB je bil najprej interniran v Begunjah, od leta 1944 pa je bil borec v Tomšičevi brigadi.

Lovstvu se je zapisal že leta 1937 in mu ostal zvest dobrih 50 let. Od leta 1947 dalje je

bil lovski čuvaj za revir Tunjice. Kot član UO oziroma IO LD Kamnik je bil predsednik komisije za ocenjevanje lovske trofej (1954—1956), predsednik disciplinske komisije (1970—1972) in namestnik predsednika komisije za gojitev divjadi (1980—1982). Nekaj časa je opravljal tudi funkcijo kinološkega referenta v LD, in sicer od leta 1976 do 1978. Vsa leta svojega delovanja v LD Kamnik je intenzivno sodeloval pri lovskogojitvenih delih v lovišču in skrbno vzgajal mlade lovce. Prav tako pa ne moremo mimo njegovega zagnanega dela pri gradnji lovske koče.

Njegov najljubši konjiček je bilo preparatorstvo; to je bil zanj še en način, kako približati lepoto narave drugim.

Lovska zveza Slovenije ga je za neumorno delo v lovstvu odlikovala z znakom za lovske zasluge.

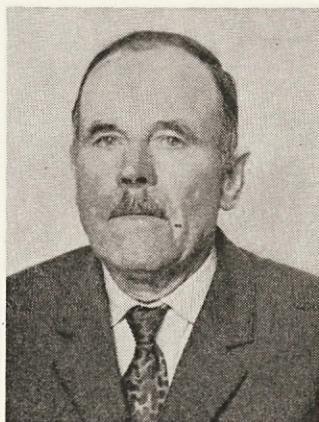
Pavleta ni več med nami. Ne bo ga na brakadah in drugih skupnih lovih, kjer je bil nepogrešljiv. Zaman ga čakajo v Tunjicah. Ko bo spet tu lep oktobrski dan, ko bo po kamniškem lovišču donel lovski rog, boš v mislih spet med nami, tak kot si bil — preprost, veder in pošten.

Člani LD Kamnik — J. H.

Janez Germek se je poslovil od nas 12. maja 1982 v Podpeči, star komaj 62 let. Ustavilo se je srce, ki je z vso toplino ljubilo naravo in ljudi. Med vojno so ga okupatorji

Janez Germek

Jože Dekleva

kot zavednega Slovenca že leta 1941 zaprli v ljubljanske zapore. Ko so ga leta 1942 izpustili, se je vključil v revolucionarni boj za osvoboditev domovine. Kot tankist je sodeloval v bojih za osvoboditev Beograda, potem se je bil na sremski fronti in vse do zadnjih bitk v Mariboru kot pomočnik komisarja tankovske brigade.

V lovske vrste se je vključil že leta 1946 in bil najprej član LD Tomišelj, nato pa od leta 1964 vse do prezgodnje smrti LD Rakitna. Uspešno se je udeleževal tudi na vseh drugih področjih, povezanih z naravo, bil pa je tudi neutrujen družbenopolitični delavec. Poleg tega smo ga vsi poznali kot uspešnega in zagriženega ribiča. Le kdo bi ga lahko zgrešil v Krimu ali ob Ljubljani!

V lovski organizaciji je opravljal 4 leta naloge gospodarja (od 1971 do 1975), dve leti (od 1977 do 1979) je bil namestnik starešine in dve leti (1979—1980) starešina LD Rakitna. Posebno skrbno je vedno delal z mladimi, ki so šele vstopali v zeleno bratovščino. Bil jim je mentor pri spoznavanju narave in lova ter lovskih običajev, hkrati pa tudi iskren tovariš. Lovci pripravniki so prav njega želeli za mentorja, ker je bilo znano, da se pri njem veliko naučiš in da nikoli ne odkloni pomoči.

Pri gradnji doma lovske družine Rakitna v Lintah gre levji delež zaslug prav Janezu — starešini in vsestranskemu strokovnjaku, pripravljenemu prijeti za vsako delo in ob

vsakem času. Njemu s sodelavci se je posrečilo zgraditi lovski dom v rekordnem času — v breme treh mesecev! Za prizadevno, nesebično in zagnano delo ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge.

Od nas je odšel skromen, družaben in plemenit tovariš. Z vso hvaležnostjo in spoštovanjem se ga bomo še dolgo spominjali.

Lovci LD Rakitna — A. B.

Jože Dekleva, častni član LD Pivka, je umrl 11. 10. 1982. Član lovske družine je postal že leta 1945, takoj po osvoboditvi. Vsa leta je ostal zvest zeleni bratovščini; lovil je, dokler mu bolezen pred nekaj leti tega ni preprečila.

Leta 1949 je bil izvoljen v UO in postal gospodar lovske družine. To funkcijo je opravljal do leta 1964. Pri delu je bil vesten in požrtvovalen in zlasti njemu se moramo zahvaliti za načrtno bogatitev lovišča, saj je bilo v prvih povojnih letih lovišče močno osiromašeno z divjadjo. Prizadeval si je za to, da je začela družina sistematično gojiti visoko divjad, saj je bilo lovišče primerno zanjo. Od leta 1964 do 1977 je bil član UO, oz. IO, in sicer vodja lova. Kot vzoren vodja lova je imel veliko zaslug za uspehe, ki jih je pri gojitvi divjadi dosegla LD. Takratni plani odstrela velike divjadi so bili visoki, ker smo v povojnih letih s skrbnim gospodarjenjem občutno povečali šte-

vilčnost predvsem parkljaste divjadi.

Za svoje požrtvovalno delo je bil odlikovan z znakom in redom za lovske zasluge III. stopnje.

Na zadnji poti ga je pospremila množica krajanov, njegovih tovarišev lovcev in lovcev iz sosednjih družin. Pokopali smo ga z vsemi lovskimi častmi, lovski rog je naznanil zadnji pogon in s streli iz pušk smo se poslednjič poslovili od njega.

LD Pivka

Franc Župančič (1937—1983); ko smo si ob novem letu stiskali roke in si želeli zdravlja, smo vedeli, da je naš prijatelj bolan. Želeli smo mu, da bi kmalu okreval, in prepričani smo bili, da bo, saj smo še pred kratkim vsi prepevali na koncertu v Šmarjah na Vipavskem. Nihče ni pričakoval, da bo tako hitro nehalo biti njegovo plemenito pevsko srce. Izgubili smo pevovodjo, dušo kulturne dejavnosti v ZLD Gorica.

Leta 1976 smo ustanovili zbor in Franc nas je popeljal v

svet glasbe. Nihče med nami ni bil glasbenik, vsi pa smo ljubili domačo slovensko pesem.

Po dveh mesecih vaj smo že nastopili, in sicer na 3. srečanju LPZ Slovenije. Od Dekanov pa tja do zadnjega koncerta v Šmarjah nas je Franc uspešno vodil po vseh srečanjih LPZ Slovenije, na lovskih proslavah in na proslavah NOB. Sodelovali smo na srečanjih Primorska poje in prirejali smo samostojne koncerte.

Bili smo prvi LZZ Slovenije, ki je slovensko pesem ponesel tudi v zamejstvo, kjer so nas vedno pristrčno sprejeli. Naša pesem je odmevala tudi na Hrvaškem v Petrinju.

Za prihodnost smo si zastavili številne naloge, a zaradi Francetove smrti marsičesa ne bomo mogli uresničiti. Vendar bo kljub težki izgubi zbor prepeval naprej, saj se bomo tako prijatelju in učitelju Francu najlepše oddolžili.

Zahvaljujemo se vsem, ki so kakorkoli pomagali na njegovi zadnji poti.

Člani LPZ »Zlatorog«, Vipava

Franc Župančič, pokojni pevovodja LPZ »Zlatorog« — Vipava

Iz lovskih vrst so tudi odšli za vedno:

Anton Medvešek, LD Tabor v Sav. dol. * 5. 2. 1935, † 15. 11. 1982.

Adolf Polnar, LD Šentjur, * 20. 3. 1932, † 8. 12. 1982.

Rado Šušteršič, LD Šenčur, * 22. 7. 1907, † 11. 8. 1982.

Umrlim časten spomin!

Lovska kinologija

Razširjena poljska »D« tekma ptičarjev v Veliki Nedelji

V organizaciji LKD Ptuj so 9. oktobra lani priredili razširjeno poljsko »D« tekmo ptičarjev v loviščih LD Velika Nedelja, LD Bresnica in LD Ormož. Vodja tekme je bil Milan Munda, predsednik LKD Ptuj, sodila pa sva kinološka sodnika Vladimir Pfeifer in Peter Pečnik.

Okoli 8. ure se je zbralo pri lovski koči LD Velika Nedelja 12 vodnikov ptičarjev in večje število gledalcev, predvsem lovskih pripravnikov. Po pozdravnih besedah predsednika LKD Ptuj in pojasnilih o pomenu in načinu izvedbe te kinološke prireditve je sledilo žrebanje štartnih števil tekmovalcev. Tekmovalci so se nato v dveh skupinah napotili v lovišča.

Vreme je bilo tisti dan izredno neugodno, pihal je veter. Nekaj dni prej je neurje razmočilo polja in travnike, ves dan pred tekmo pa je močno deževalo. Tekmo so ovirala tudi koruzišča, ki jih še niso posekali in spravili s polj. Fazanov in zajcev je bilo v loviščih dovolj, tako da je imel vsak pes možnost pokazati svoje odlike. Ker je bilo vreme tako slabo, smo pričakovali večji izpad tekmujočih že v »B« disciplinah, tj. pri ocenjevanju naravnih zasnov in priučenih vaj pri delu pred strelom. Vendar so bili vsi psi za te discipline

razmeroma dobro pripravljeni in večji dela tudi v najtežjih razmerah. Približno polovica nastopajočih psov pa se je slabo izkazala ali celo odpovedala v »C« disciplinah — pri delu po strelu, tj. v prinašanju in načinu prinašanja pernate in dlakaste male divjadi. Preglasno in neprestano pozivanje vodnikov — prigo-varjane psu, »aport« — premetavanje, mečkanje in v nekaj primerih celo natrgavanje uplenjene divjadi kaže, da vodniki posvečajo premalo pozornosti temu, da bi psa naučili pravilnega prinašanja uplenjene divjadi. Zadovoljujejo se s tem, kar je psu po lovski zasnovi prirojeno v pogledu prinašanja, vendar je to za lovsko uporabnega psa prinašalca veliko premalo. Le kaj koristni vodniku fazan ali zajec, če ga pes prinese vsega zmečkanega ali celo natrganega! Na tekmah, kjer bi naj sodelovali dobro izšolani in lova vešči psi-prinašalci, se take stvari ne bi smele dogajati. To velja tudi za praktičen lov v lovišču. Zavedati se moramo, da lahko psa naučimo pravilnega prinašanja le z resnim in pravičnim učenjem, ne pa z igro. Napotke za pravilno vzgajanje pa poiščimo v kinoloških priročnikih ali poprosimo za pomoč veččega kinologa-vodnika. Tudi udeležba v kakem kinološkem tečaju je priporočljiva.

Vsi psi, ki so pozitivno opravili »B« in »C« tekmovalne discipline, so zelo dobro opravili tudi tekmovalni del v vodnem delu — »D« discipline. Po vztrajnosti, ki so jo pokazali pri iskanju izpuščene race, lahko sklepamo, da se vodniki precej ukvarjajo z lovom na vodno perjad, s tem pa tudi privajajo psa na intenzivno delo v vodi. In kakšni so bili doseženi uspehi?

V I. nagradni razred so se uvrstili štirje vodniki s svojimi psi, in sicer:

1. Franc Antolič s psom Astorjem Prleškim — 94 točk in I. A. nagr. razred;
2. Franc Muzek s psom Juppom Rothenuffelnom — 93 točk in I. B. nagr. razred;
3. Ljubo Klemenčič s psico Boro Grajsko — 91 točk in I. C. nagr. razred;
4. Mihovil Banski s psico Vero — 86 točk in I. D. nagr. razred.

V II. nagradni razred so se uvrstili trije vodniki s svojimi psi:

1. Stanko Lah s psom Arasom Podrašinskim — 84 točk in II. A. nagr. razred;
2. Adolf Potočnik s psom Astorjem — 79 točk in II. B. nagr. razred;
3. Franc Rakuša s psico Beso Grajsko — 76 točk in II. C. nagr. razred.

Pet vodnikov je s svojimi psi med tekmo odstopilo.

Tekma je bila vzorno organizirana.

Dejstvo, da je ta tekma potekala v loviščih treh lovskih družin — LD Velika Nedelja in LD Bresnica (pojsko delo) ter LD Ormož (vodno delo), kaže, da je Lovsko kinološko društvo Ptuj znalo ustvariti dobre odnose z lovskimi družinami na območju ZLD Ptuj in jih pritegniti k tovrstnim kinološkim prireditvam, ki imajo še kako velik praktičen pomen za lov v njihovih loviščih.

Ob tej priložnosti naj se v imenu vseh tekmovalcev in drugih udeležencev tekme zahvalim LD Velika Nedelja za pozornost, lep sprejem in pogostitev pred tekmo in po njej v njihovi lovski koči.

Peter Pečnik, kinol. sodnik

Republiška tekma po krvnem sledu

Obalno kraško LKD Koper je 13. 11. 1982 po planu priredilo republiško tekmo psov vseh pasem po krvnem sledu, združeno s preizkušnjo naravnih zasnov (PNZ) za krvo-sledce. Prireditve so organizirali v LD Videž-Kozina na Črnem Kalu nad Koprmo.

Udeleženci — vodniki s psi na republiški tekmi po krvnem sledu v lovišču LD Videž-Kozina
Foto Tine Hafner

Že v petek, 12. 11. 1982, je bil ob osmih zjutraj zbor sodnikov z organizatorji prireditve pred gostilno na Črnem Kalu. Ob devetih so se odpravili na teren, ki je popolnoma ustrežal za tako prireditev in začeli polagati krvni sled. Vsak sodnik je položil tri umetne sledove s pikljanjem sveže krvi srnjadi v dolžini 850 m, in to ob pomoči tamkajšnjih lovcev. Za tekmo so položili devet sledov; ker so jih polagali po precej enakem terenu, so bili pogoji za vodnike močno izenačeni, pa tudi obiskovalci so imeli dober pregled nad njimi. Na nasprotni strani so položili tri krajše sledove za PNZ. Največ zaslug pri polaganju sledov sta imela čuvaj Rudi Jurak in kinološki sodnik Alfred Tavčar.

Na republiški tekmi, ki je bila naslednji dan, je nastopilo osem psov in psic: 3 istrski kratkodlaki goniči, 3 bavarski barvarji in 2 brak-jazbečarja. Uspešni so bili le 3 barvarji in 1 brak-jazbečar. Za vse istrske goniče pa je bil štiriindvajset ur star krvni sled prevelika ovira oz. so bili pre slabo pripravljeni. Eno brak-jazbečarko je vodnik privedel na tekmo »vročo«, zato so jo izločili. Take stvari se na takih prireditvah ne bi smele dogajati in bi morali vodniki na to bolj paziti.

Za PNZ so se prijavili trije vodniki, vsi s hanovrskimi krvosledci; vsi so PNZ opravili uspešno. Omeniti moram mlado hanovrčanko Brino, ki jo je vodil izkušeni vodnik in poklicni lovec Rudi Kravanja iz GL »Jelen« Snežnik. Brina je izdelala krvni sled počasi in brezhibno, zato je tudi edina dosegla I. oceno in največ točk.

Rezultati tekmovanja:

1. Reks, brak-jazbečar, JRBj 61289; II. ocena, vodnik Franc Štibil iz Kopra,
2. Aga, bavarska barvarka, JRBb 60092; II. a ocena, vodnik Gabrijel Trček iz Kopra,
3. Nelka, bavarska barvarka, JRBb 60145; III. ocena, vodnik Stane Demšar, LD Železniki,
4. Ciba, bavarska barvarka, JRBb 60112; III. a ocena, vodnik Marjan Šanjtelj iz Prestranka.

Rezultati v PNZ:

1. Brina, Hb 60102, I. ocena, vodnik Rudi Kravanja, Stari trg pri Ložu, GL »Jelen« Snežnik,
2. Blisk Podstenski, Hb 60111, II. ocena, vodnik Branko Pavlovič iz Postojne,
3. Don Podstenski, Hb 60078, III. ocena, vodnik Branko Peternej iz Postojne.

Tekma in preizkušnja sta potekali v prijetnem ozračju; k temu so prispevali odlična organizacija, disciplinirani vodniki, gledalci-lovci in lovski pripravniki, pa tudi zelo lepo vreme.

Sklepna prireditev je bila ob 18. uri v gostišču Ecija v Počbkih. V prijetnem razpoloženju so razglasili rezultate tekmovanja. Prvi trije uvrščeni so dobili pokale, vsi udeleženci pa diplome. Hkrati so 28 zaslužnim lovcem kinologom podelili kinološka odlikovanja, s katerimi jih je odlikovala KZS. V nagovoru je predsednik OKLKD Anton Jakomin poudaril, naj jih podeljena odlikovanja spodbujajo k nadaljnjemu delu v naši kinologiji. Vodja prireditve Oresto Bordon je dejal, da si pravičnega lova in njegove vloge ne moremo predstavljati brez šolanega psa, ki je več delo po strelu. Vsi navzoči so menili, da kljub dobremu lovskemu orožju še vedno veliko obstreljene divjadi pogine v loviščih, zato je v vsaki LD še kako potreben krvosledec.

Po uspešni prireditvi so za vse udeležence tekmovanja in odlikovance pripravili zakuško, ki se je končala s prvim martinovanjem.

Kot sodniki so na tekmovanju sodelovali Stane Hribnik, Lojze Mlakar in podpisani.

Tine Hafner, kinol. sodnik

Republiško tekmovanje goničev

LKD Idrija je v nedeljo 17. 10. 1982 v Cerknem organiziralo republiško tekmovanje goničev.

Zborni mesto je bilo na trgu v Cerknem ob 8. uri, žrebanje in razpored tekmovalcev in sodnikov pa je bil na Kladju. Vse nastopajoče je v imenu vodje prireditve pozdravil po-

Republiška uporabnostna tekma goničev v Cerknem
Foto Tine Hafner

žrtvovalni in marljivi tajnik LKD Boris Kržišnik. O pomenu takih prireditve je spregovoril tudi tajnik KZS Jože Vester in želel vsem vodnikom in sodnikom veliko kinološkega užitka. Nato sem v imenu sodniškega zbora (Tine Hafner, Stane Hribnik, Zdravko Kosmač, Lojze Mlakar in podpisani) spregovoril o disciplinah na tekmovanju. Vodniki s psi so bili z žrebanjem razporejeni v štiri skupine.

Tekmovalo je 16 vodnikov s psi iz LKD Idrije, LKD Gorenjske in LKD Gorica. Istrskih goničev je bilo 14 ter 1 resasti istrski gonič in 1 italijanski gonič.

Ker je v lovišču veliko srnjadi, smo se sodniki bali, da bodo psi nemara gonili tudi srnjad. Na tekmovanju pa smo videli, da so psi odlično izšolani in srnjadi niti ne oblagajo, kaj šele, da bi jo gonili!

Med tekmovanjem so cerkljanski lovci poskrbeli, da sodniki in vodniki niso bili ne lačni ne žejni, saj je bila v »Katrci« dobro založena »le-teča« restavracija.

Tekmovanje je potekalo na nadmorski višini 600 m. Zjutraj je padla slana, kasneje pa je pihal precej močan veter, zato je bil zajec trden na ložu. Tako vsi psi niso imeli sreče, da bi zajca dvignili in zato tekmovanja niso uspešno opravili; uvrstilo se je le 8 vodnikov s psi.

Z dodatnimi popravki za gonjo se je tekmovanje končalo šele ob treh popoldne. Razglasitev rezultatov in po-

delitev pokalov je bila v hotelu Eta v Cerknem.

Uvrstitev posameznih psov:

1. Cani, kratkodlaki istrski gonič, vodnik Lado Raztresen, 31 točk in I. a ocena;
2. Alka, kratkodlaki istrski gonič, vodnik Bogdan Černigoj, 30 točk in I. b ocena;
3. Brina, kratkodlaki istrski gonič, vodnik Vinko Kogoj, 30 točk in I. c ocena.

Na osnovi rezultatov je sodniški zbor po dogovoru izbral tri najboljše uvrščene vodnike s psi za sestavo ekipe, in sicer:

Prva je bila ekipa LKD Idrija s psi Alka — 30 točk, Brina — 30 točk in Bar 28 točk (skupno 88 točk).

Druga je bila ekipa LKD Gorenjske s psi Cani — 31 točk, Blanka — 28,5 točk in Ada — 28 točk (skupno 87,5 točk).

Anton Oseli,
kinološki sodnik

PNZ jamarjev v lovišču LD Spodnje Ptujsko polje — Sobetinci

V lovišču Spodnje Ptujsko polje-Sobetinci je LKD IPTuj 30. 10. 1982 priredilo PNZ jamarjev. Na prireditvi je sodelovalo 9 psov: 4 lovski terierji, 4 jazbečarji in 1 jack russel-terier. Preizkušnja je potekala ob lepem vremenu. Psi so bili bolj uspešni v rovu kot na planem, kar je razumljivo, saj jamar opravlja delo predvsem pod zemljo. Vendar pa tega psa danes uporabljamo tudi za delo na planem, zato bi morali vodniki temu delu posvečati več pozornosti.

Pri terierjih ni bilo ustrezne sledoglasnosti, pri vidoglasni gonji pa so na tako ravnem svetu daleč gonili, vendar pa so bili slabo vodljivi s piščalko, za klice se niso menili.

Trije jazbečarji so bili dobro sledoglasni, eden pa bolj slabo. Dva lovska terierja in 1 kratkodlaki jazbečar so se uvrstili v II. nagradni razred, 3 kratkodlaki jazbečarji in 1 lovski terier pa v III. nagradni razred. Preizkušnje nista opravila 2 psa, 1 lovskega terierja, ki je preizkušnjo v rovu pozitivno opravil; pa na planem ni bilo mogoče oceniti, ker je vodniku pobegnil in sam tekal po lovišču. Jack russel-terier pa v rovu in na planem ni pokazal nobenih lovskih zasnov; pri obeh psih se bosta morala vodnika potruditi; pri prvem, da bo obvladal vodljivost, pri drugem pa je treba spodbujati lovske nagone.

Za preizkušnjo v rovu je prireditelj pripravil odraslega močnega jazbeca, na planem pa je bilo dovolj zajcev in so psi lahko večkrat prišli na sled »nevidnega zajca«.

Poleg vodnikov in gledalcev je bilo na preizkušnji tudi veliko lovskih pripravnikov. Sojenje je bilo javno; po končanih posameznih disci-

Kratkodlaka madžarska vižla

Foto Štefan Verbančič

plinah je bil vsak vodnik seznanjen z doseženim uspehom, po končani preizkušnji pa s skupnim uspehom in z razvrstitvijo psov v razrede. Na preizkušnji sta sodila Milan Kranjc in podpisani. V imenu prireditelja LKD Ptuj se zahvaljujem LD Spodnje Ptujsko polje za uporabo lovišča, vodji prireditve za dobro organizacijo, vodnikom pa za disciplino pri vodenju psov.

Milan Ivezić. kinol. sodnik

Predvidena legla

Westfalski brak-jazbečar (JRWBJ):

Leglo 23. 4. Rejec Zvone Novoselec, Zoisova 42, Bohinjska Bistrica.

Balkanski goniči (JRGB):

Leglo 10. 3. Rejec Alojz Ravnikar, Sp. Gorje 117, Zg. Gorje.

Posavski goniči (JRGp):

Leglo 12. 4. Rejec Tone Prednik, Podgorje 8, Podgorje.

Basset hundi (JRBH):

Leglo 16. 3. Rejec Šinko Štefan, Partizanska 37, Lendava.

Istr. kdl. goniči (JRGki):

Leglo 11. 4. Rejec Maks Božnar, Bukov vrh 4, Gorenja vas.

Leglo 12. 4. Rejec Janez Rovtar, Koliše 7, Železniki.

Leglo 22. 4. Rejec Jože Šivec, Hruškarje 13, Cerknica. Leglo 5. 4. Rejec Rajko Ambrožič, Gornje Cerovo 32, Kojško.

Leglo 13. 3. Rejec Jože Tušar, Puštal 85, Škofja Loka.

Leglo 28. 3. Rejec Jože Papež, Kuželjevec št. 8, Zagradec.

Leglo 6. 3. Rejec Franc Lavrič, Podlipa 5, Dvor pri Žužemberku.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Leglo 30. 3. Rejec Leopold Jelenčič, Kolodvorska 54 a, Črnomelj.

Leglo 20. 3. Rejec Anton Žužek, Jakičevo 1, Velike Lašče.

Leglo 17. 4. Rejec Zdravko Smrkolj, Ribše 29, Kresnice.

Leglo 3. 4. Rejec Jože Sladič, Gradišče 5, Dole pri Litiji.

Leglo 25. 4. Rejec Stane Lesjak, Petrovče 138, Petrovče.

Leglo 17. 4. Rejec Alojz Glavan, Spodnja Besnica 58, Kranj.

Leglo 21. 4. Rejec Jože Krivec, Gorica 29, Šmartno v R. d.

Leglo 17. 4. Rejec Ivan Črnogoj, Žužemberk 163.

Leglo 29. 4. Rejec Pavel Frelih, Otošče 4, Podnanos.

Leglo 26. 4. Rejec Dušan Korinšek, Ljubljana, Sp. Rudnik 11/42.

Leglo 20. 4. Rejec Jože Šteingel, Brezje 3, Semič.

Leglo 24. 4. Rejec Janez Galle, Adamičeva 45, Grosuplje.

Leglo 5. 4. Rejec Franc Križnik, Prapreče 28, Vransko.

Leglo 2. 4. Rejec Franc Križnik, Prapreče 28, Vransko.

Leglo 15. 4. Rejec Martin Novak, Bojsno 33, Globoko.

Leglo 3. 4. Rejec Stane Mišmaš, Gabrovčec n. h., Krka.

Leglo 27. 3. Rejec Jože Jece, Pijovci 54, Šmarje pri Jelšah.

Leglo 1. 4. Rejec Stanko Gert, Gaj 64, Kungota.

Leglo 27. 3. Rejec Ivan Bitežnik, Ledine 6, Nova Gorica.

Leglo 27. 3. Rejec Jože Krže, Retje 101, Loški potok.

Istr. res. goniči (JRGri):

Leglo 31. 3. Rejec Anton Blatnik, Zdenska vas n. h., Videm-Dobrepolje.

Leglo 9. 4. Rejka Ančka Udovič, Unec 115, Rake.

Leglo 10. 4. Rejec Franc Blatnik, Šentjur, Kostivnica 14 a.

Leglo 22. 3. Rejec Franc Derenčin, Šercerjeva 5, Ilirska Bistrica.

Leglo 24. 3. Rejec Alojz Šimenc, Rečica ob Savinji 93.

Hanovski barvarji (JRHB):

Leglo 27. 2. Rejec Alojz Mla-kar, Suha 5, Škofja Loka.

Bavarski barvarji (JRBb):

Leglo 24. 3. Rejec Stane Hri-bernik, Puštal 82, Škofja Loka.

Lovski terierji (JRLT):

Leglo 22. 4. Rejec Nada Fli-ser, Gačnik 71, Pesnica.

Leglo 24. 1. Rejec Anton Go-lob, Sp. Slemen 9, Selnica ob Dravi.

Leglo 25. 4. Rejec Janez Kle-men, Dol pri Hrastniku 2.

Leglo 10. 3. Rejec Milan Kranjc, Ferkova 2, Maribor.

Leglo 3. 4. Rejec Anton Ja-komin, Vodopivčeva 1, Koper.

Leglo 4. 4. Rejec Jakob Fisin-ger, Zg. Bistrica 185, Slov. Bistrica.

Leglo 8. 4. Rejec Martin Vrš-nik, Podolševa 23, Solčava.

Leglo 7. 4. Rejec Tomaž Bu-razar, Zadruga 7, Črnomelj.

Leglo 7. 4. Rejec Jože Kaste-lic, Iglenik 12, Trebnje.

Leglo 7. 4. Rejec Darko Pun-geršič, Dule 11, Škocjan.

Foksterierji (JRFos):

Leglo 23. 3. Rejec Viljem Je-len, Rovte 41, Rovte.

Kdl. jazbečarji (JRJki):

Leglo 28. 3. Rejec Ivo Marc, Dolenje 1, Ajdovščina.

Res. jazbečarji (JRJri):

Leglo 15. 4. Rejec Jože Dra-gan, Dol 51, Dol pri Hrast-niku.

Leglo 23. 3. Rejec Jože Dra-gan, Dol 51, Dol pri Hrast-niku.

Leglo 15. 3. Rejec Jože Dra-gan, Dol 51, Dol pri Hrastniku.

Leglo 25. 3. Rejec Jože Dra-gan, Dol 51, Dol pri Hrast-niku.

Koker španjeli (JRKŠ):

Leglo 20. 4. Rejec Fedor Sen-kovič, Maribor, Belokranjska 10.

Leglo 24. 4. Rejec Stanko Lihtenvalner, Ilovci 15, Mi-klavž pri Ormožu.

Labrador retriever (JRLR):

Leglo 11. 4. Rejec Jože Ve-ster, Bistrica 168, Tržič.

Leglo 6. 4. Rejec Gašper Andraž Urbanc, V dovjež 28, Šentvid.

Nem. prepeličarji (JRPr):

Leglo 26. 4. Rejec Janez Ko-stanjevec, C. kurirjev 4, Ptuj.

Leglo 24. 4. Rejec Karl Vorš-nik, Šmarjeta n. h., Rim. Top-lice.

Leglo 15. 4. Rejec Stane Sa-nabor, Ozeljan 75, Šempas.

Leglo 10. 4. Rejec Mirko Iva-nuš, Male Rodne 20, Rog. Sla-tina.

Leglo 22. 3. Rejec Bernard Pungerčič, Prešernova 5, Sevnica.

Leglo 11. 4. Rejec Drago Se-nekovič, Sp. Duplek 168.

Leglo 4. 4. Rejec Mirko Leiler, Pod hrasti 64, Ljubljana.

Nem. kdl. ptičarji (JRPki):

Leglo 12. 3. Rejec Slavko Ko-zar, Pristava 17 a, Ljutomer.

Leglo 4. 4. Rejec Ljubo Kle-menčič, Ormož, Skolibrova 6.

Leglo 7. 4. Rejec Jože Šte-bih, Sovretova 7, Ptuj.

Leglo 7. 4. Rejec Rudi Gabrič, Strma pot 6, Krško.

Nem. ostrodlaki ptičarji (JRPos):

Leglo 26. 3. Rejec Franc Kosi, Veržej 212, Veržej.

Leglo 12. 4. Rejec Franc Feuš, Rajh Nade 14, Ljuto-mer.

Leglo 15. 4. Rejec Jože Bud-nik, Gasilska 7, Koper.

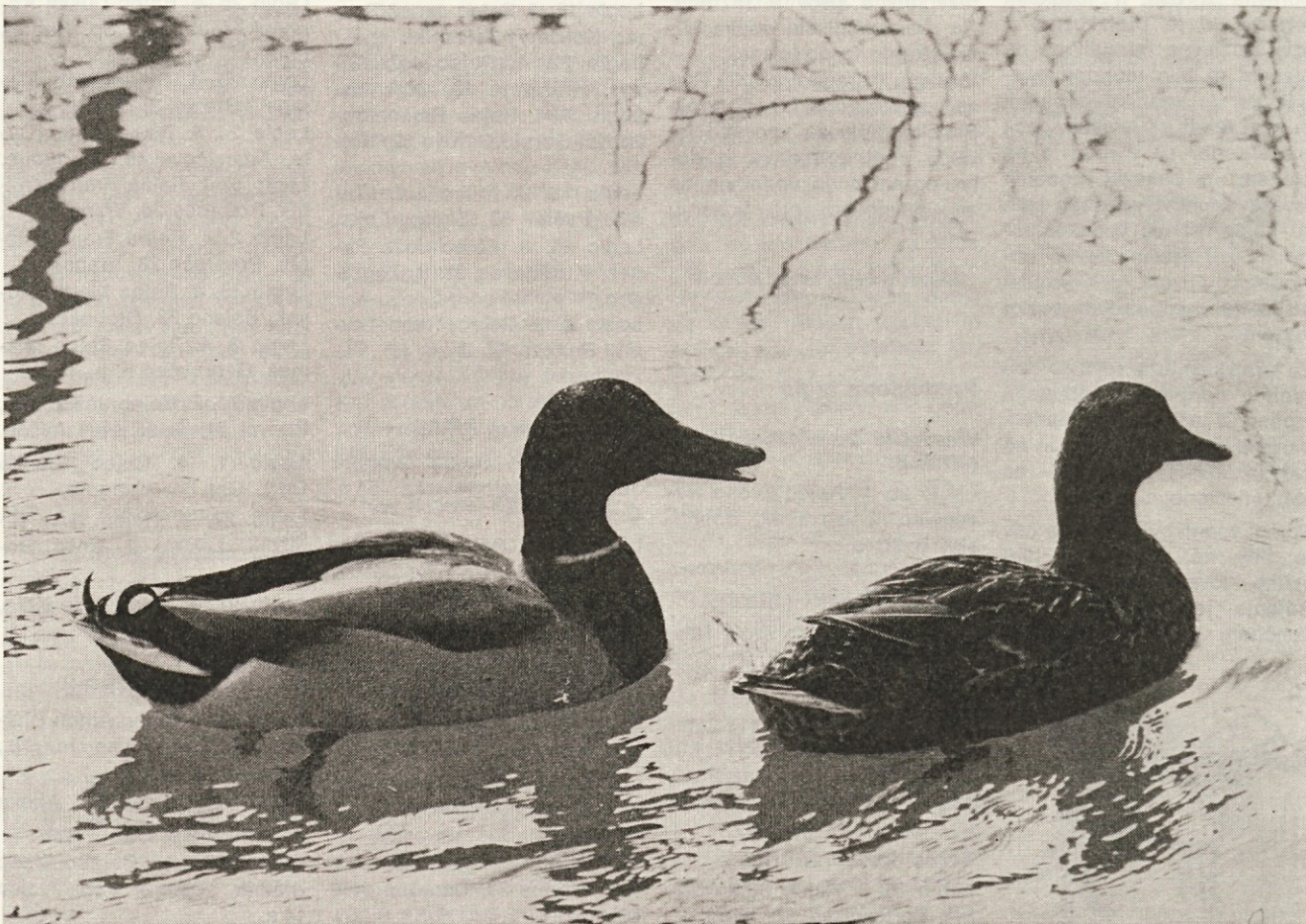
Irski setri (JRIs):

Leglo 20. 4. Rejka Neža Še-pec, Gortanova 16, Ljubljana.

Kinološka zveza Slovenije

Ko raca zapusti gnezdo, jo racman spremlja pri hranjenju

Foto J. Černač, Diana

Avtomatska krmilnica

HERKULES ELECTRONIC 450

za krmljenje divjadi, rib, domačih živali
preprečevanje lovskih škod
vgrajena elektronika zagotavlja redno in pravočasno
krmljenje tudi na oddaljenih in težko dostopnih
krmiščih
zagotavlja časovne in energetske prihranke
zagotovljena garancija za uspešno delovanje in servis

PROIZVAJALEC IN SERVIS

JOŽE GORJUP
&
VINKO DOLENC

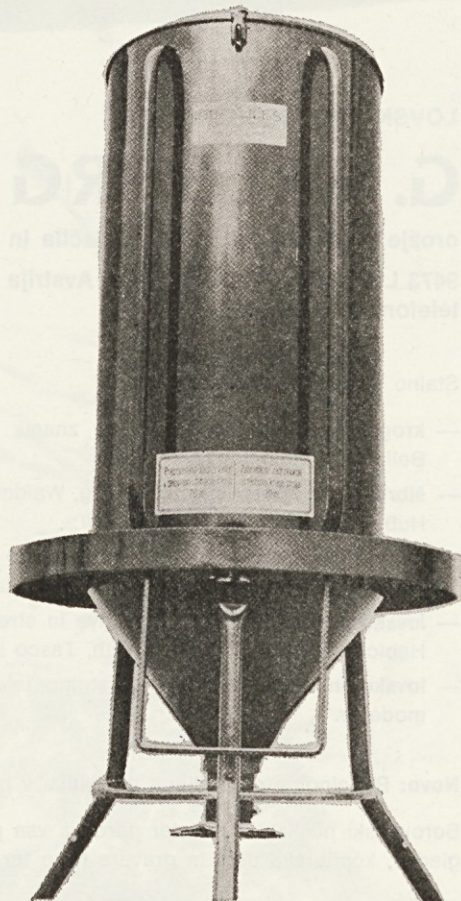
TRZIN
LJUBLJANSKA 24
61234 MENGEŠ
TEL.: (061) 721-720

Prodaja:

metalka
n. sol. o.

Dalmatinova 2
61000 Ljubljana
tel.: (061) 311 155 tov. Rajer
ter prodajalni v Kamniku,
Kidričeva 35/a
in v Ptuj, Rogozniška 7

Krimsko lovskogojitveno območje

bo pripravilo

23. in 24. aprila v gradu Bistra
pregled odstrela jelenjadi 1982.

Otvoritev bo 23. aprila ob 12. uri.

Vabimo na ogled!

Izvršni odbor Krimskega LGO

Razpisna komisija pri Zvezi lovskih družen Ljubljana,
Župančičeva 9/II.

razpisuje prosta dela in naloge

Tehničnega tajnika

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

1. končana srednja šola z lovsko kvalifikacijo
2. uporabno znanje strojepisja
3. pasivno znanje tujega jezika
4. dve leti delovnih izkušenj, ki zagotavljajo samostojno
in uspešno delo za razpisana dela in naloge
5. odslužen vojaški rok.

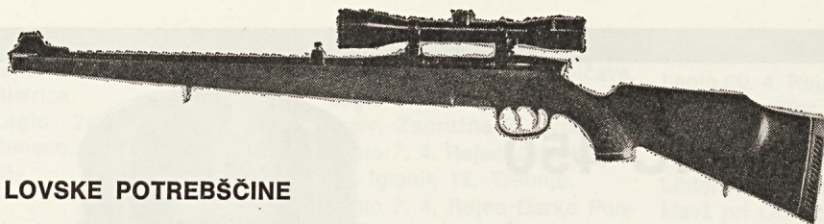
Delovno razmerje bo sklenjeno za nedoločen čas s tri-
mesečnim poskusnim delom.

Pismene prijave sprejema Zveza lovskih družen Ljubljana
do 30. aprila 1983.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po končanem
razpisu.

Morebitne dopolnilne informacije se dobe v pisarni zveze
ali po telefonu (061) 214 900.

Zveza lovskih družen Ljubljana

LOVSKE POTREBŠČINE

G. SALBERGER

orožje — naboji — lovska oblačila in darila

9473 Lavamünd — Labot 21 — Avstrija

telefon: 0 43 56/360

Stalno imamo na zalogi:

- **krogelne naboj**e vseh kalibrov znamk RWS, Hirtenberg, Sako, Sellier & Bellot in Remington;
- **šibrene naboj**e znamk Hirtenberg, Waidmannsheil, Schnepf, Sellier & Bellot, Hubertus, Winchester in Rottweil;
- **naboj**e za streljanje na **glinaste golobe** znamk Hubertus, Winchester, Hirtenberg in Trebča po zelo ugodnih cenah;
- **lovsko optiko**: dvoglede, spektive in strelne daljnoglede znamk Swarovski-Habicht, Kahles, Zeiss, Optolyth, Tasco in Hubertus;
- **lovsko in športno orožje** — stalno imamo na zalogi okoli 100 različnih modelov.

Novo: Popolnoma opremljena delavnica v hiši!

Boroveljski puškarski mojster opravlja vsa popravila, montažo strelnih daljnogledov, kopitarska dela in gravure hitro ter po zelo ugodnih cenah!

Obvestilo Kinološke zveze Slovenije

Dne 1. 3. 1983 se je pisarna Kinološke zveze Slovenije preselila iz Župančičeve 9. Sporočamo vsem kinologom, da je **naš novi naslov:**

Kinološka zveza Slovenije

Kotnikova 12

p. p. 349

61000 Ljubljana

telefon: (061) 315 474

naročniški oddelek za glasilo Kinolog: (061) 315 642

sekretar KZS: 320 949

Pojasnilo:

Kotnikova ulica je ob tovarni Vega (blizu ljubljanske železniške postaje). Z železniške postaje zavijemo v Resljevo ulico, iz nje — na levo — v Slomškovo ulico in nato iz Slomškove spet na levo v Kotnikovo ulico.

Kinološka zveza Slovenije

MALI OGLASI

Prodajam kratkodlaklo jazbečarko (CA-CIB), staro dve leti, izšolano tudi za delo po krvnem sledu. Odlična je za jamarjenje in za delo na planem. Ivan Pintar, Grajska vas 49, 63303 Gomilsko.

Prodajam dva meseca stari kratkodlakli ptičarki. — Milan Pelcl, Črešnjevci 76, 69250 Gornja Radgona.

Prodajam trocevko Drilling Suhl, kal. 12/12; 7 × 57 R s strelnim daljnogledom Zeiss 6 × 42 S. (Suhlska montaža) in **lovsko terierko**, staro 5 mesecev. Dušan Škoda, Šmarska 20, 68290 Sevnica.

Zamenjam (z doplačilom) češko MK puško — model BRNO 2- za .22 Magnum. Ponudbe po telefonu (064) 28 678, Igor Pičulin.

Tovariši lovci!

Izdelujem lesene okrasne podstavke (deščice) za lovske trofeje vseh vrst in podstavke, na katere pritrдите noge srnjadi, s preparirano glavo v sredini (obešalniki). Naročeno pošiljam po pošti (povzetje). Vojin Pejčič, Sarvaš-Kolodvorska 62, 54204 Bijelo Brdo.

Izdelujem kovinske priprave za pritrjevanje trofej (rogovje srnjaka in gamsa) na podložne deščice. Montaža je izredno enostavna. Interesentom pošljam pripravo po povzetju na predhodno pismeno naročilo ali na naročilo po telefonu (064) 60 937 — Božidar Jerman, Sorška cesta 2, 64220 Škofja Loka.

Prodajam hanovrsko barvarko, uvoženo iz inozemstva (je odlično ocenjena), stara 2,5 let in dve psički pasme re-sasti jazbečar (oba starša prejela CA-CIB), stari 7 mesecev. — Branko Petrovič, Rodiča 73, Valpovo.

Prodajam lovsko puško Mannlicher Schöenauer, kal. 7 × 57 (s 30 naboji) in lovsko šibrenico Hamerles kal. 16/16 z belo gravuro. Stane Renner, Tomšičeva 4, Sežana.

Prodajam kombinirano puško — češko bokarico kal. 12/7 × 65 R, s strelnim daljnogledom Zeiss 4 × 32 (s suhlsko montažo) in skoraj novo TRAP puško. Informacije po telefonu (063) 33 112, int. 665 — dopoldne.

Pogrešam nemškega ostrodlakega ptičarja — žimavca. Najditelja čaka visoka nagrada. — Aco Rebernik, Povšetova 40, Ljubljana, telefon (061) 316 509.

SLIKI NA OVITKU — STR. 143:

Planinske kavke še kljubujejo »zimi« visoko v gorah (zgoraj)

Foto Franc Ekar

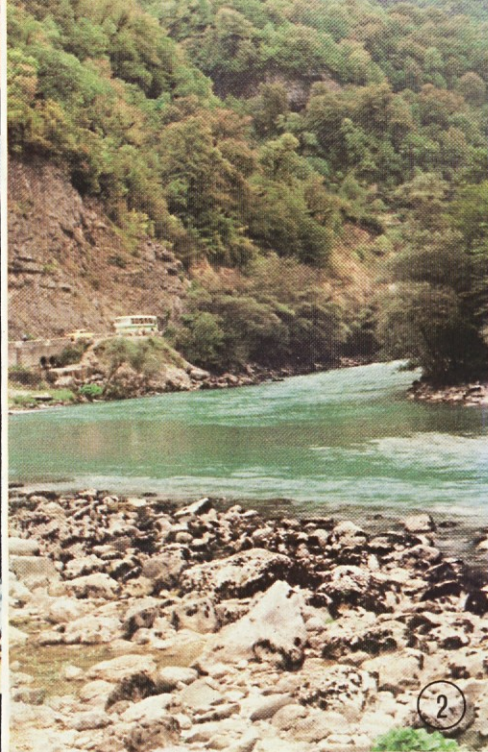
Njen kožuh ni več tako lep...

Foto Janez Černač, Diana

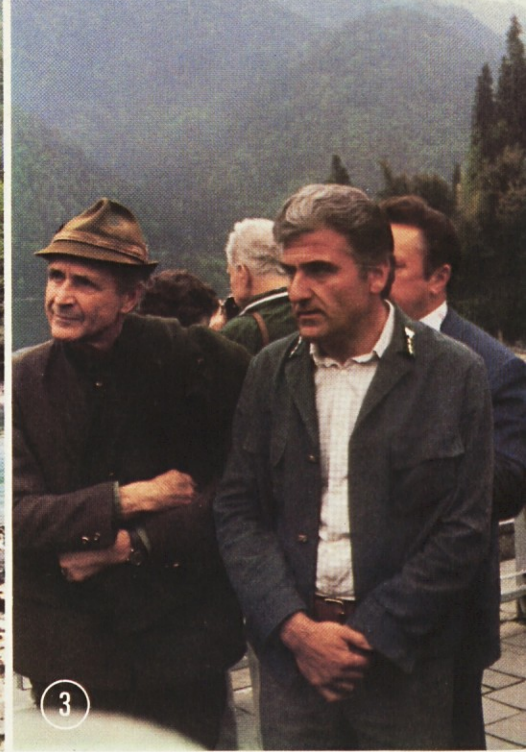

1

2

3

4

5

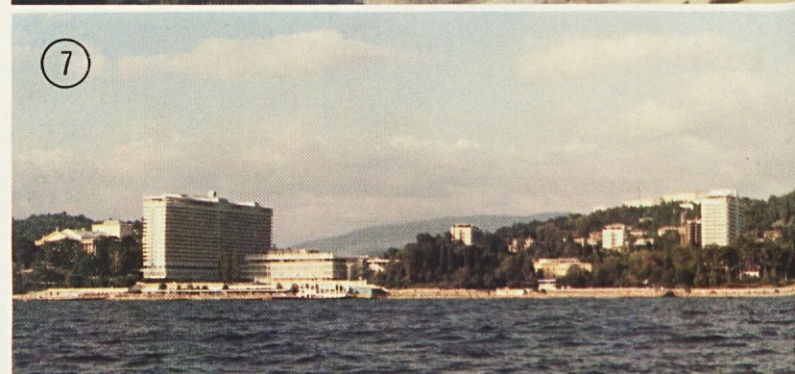
LOV IN LOVSTVO V SOVJETSKI ZVEZI

1. Del poslopja luške kapetanije v Sočiju.
2. Reka Ritsa, ob poti k jezeru, je spominjala na našo reko Sočo.
3. V sredini eden izmed vodilnih delavcev Kavkaškega narodnega parka, tudi po osnovnih potezah obraza značilen Gruzinec.
4. Med križarjenjem po Črnem morju se v Sočiju ustavljajo številne potniške ladje.
5. Mogočni gozdovi iglavcev na Kavkazu.
6. Pogled s helikopterja na kavkaški ledenik.
7. Hotel v Sočiju, kjer je bil prvi del posvetovanja o divjadi in varstvu narave.

Foto Blaž Krže

6

7